Ազգ
Azg armenian daily
6 ՅՈՒՆԻՍ 1998 ՇԱԲԱԹ #100 (1603)

Թուրքիան Ֆրանսիային սպառնում է ռազմական համագործակցության դադարեցմամբ

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունիսի 5-ին Թուրքիան սպառնաց, որ ֆրանսիական ընկերություններին կզրկի Թուրքիայի պաշտպանության բնագավառի արդյունաբերական գործարքների մասնակցությունից, եթե Սենատը հաստատի խորհրդարանի մայիսի 29-ի որոշումը: Թուրքիայի պաշտպանության նախարար Սեզգինը երկրի հեռուստատեսությամբ հունիսի 5-ին ասաց, թե զենքերի գործարքը կախված է Թուրքիայի նկատմամբ դրսեւորվող վարքագծից, իսկ Թուրքիայի ռազմական արդյունաբերության փոխքարտուղար Բուրչակն ասել է, թե Ֆրանսիան ամենայն հավանականությամբ դուրս կմղվի այդ գործարքներից, եթե Սենատը հաստատի hիշյալ որոշումը:

Ինչպես տեղեկացնում է «Ազատություն» ռադիոկայանը, Ֆրանսիան Թուրքիային զենքեր մատակարարող գլխավոր երկիրն է: 1997 թ. նրանց միջեւ զենքերի գործարքը կազմել է 1 մլրդ դոլար: Ֆրանսիական ընկերություններն այժմ նպատակ ունեն իրականացնել համատեղ արտադրության երկու ծրագիր, որը կկազմի 9 մլրդ դոլար:

ՅԱԼԹԱ

Սեւծովյան համագործակցությունը դեռեւս ապագայի հարց է

Քոչարյան-Դեմիրել խոսակցությունը՝ շարունակելի

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ,
Յալթա

Երեկ, հունիսի 5-ին, «Յալթա» հյուրանոցի Բյուրեղապակյա սրահում տեղի ունեցավ ՍԾՏՀ 4-րդ համաժողովը: Համագործակցության անդամ երկրների նախագահները ստորագրեցին համատեղ մի խարտիա՝ կազմակերպությանը հատուկ միջազգային կարգավիճակ տալու հեռանկարով: Սա, ըստ էության, մի կանոնադրություն է, որը կոչված է գործնականում կանոնակարգելու կազմակերպության աշխատանքները: Գործունեություն, որի իրականացումը կողմնորոշված է 21-րդ դարի ուղղությամբ եւ ենթադրվում է բովանդակ աշխարհի բեւակոխումն ակտիվ ինտեգրացիայի մի նոր փուլ: Միեւնույն ժամանակ ՍԾՏՀ-ի աշխարհագրական ընդգրկումը մի ընդարձակ տեղանք է, ուր բախվում են գերտերությունների, ինչպես նաեւ խոշորագույն կազմակերպությունների շահերը եւ որտեղ այնքան շատ են թե ներքին, թե արտաքին հակասությունները, որ հնարավոր չէ պատկերացնել կառույցի կանոնավոր գործունեությունը: ԱՊՀ-ի օրինակ եւ դեռ ավելի ծայրահեղ դրսեւորումներով ՍԾՏՀ-ն պարտավոր է

մնալ որպես քաղաքական տեսություն, քանզի տնտեսական գործոնն արհեստականորեն տարանջատել քաղաքականից անհնար է: Թե քաղաքականությունը, թե տնտեսությունը ներկայումս խիստ շաղկապված են եւ միեւնույն առանցքի երկու բեւեռներն են: Բուն առանցքը նավթատար ծրագրերն են, որոնցից մեկն էլ ՍԾՏՀ-ն է:

ՍԾՏՀ-ի գաղափարը Թուրքիայինն է: Գագաթաժողովի բացման խոսքում Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչման հատուկ շնորհակալություն հայտնեց հանրապետական Թուրքիայի ղեկավարությանը նման նախաձեռնության համար:

Նայելով կողք-կողքի նստած նախագահների կեցվածքին, թվում է, թե նրանք էլ առանձնապես հավատացած չեն ՍԾՏՀ-ի գործունեության: Տվյալ կազմակերպությունը մի քաղաքատնտեսական կարկասան է, որի առաջին պատրվածքը փուլ չափով արձանագրվեց հունիսի 4-ին արտգործնախարարների կլոր սեղանի ժամանակ: Ալբանիայի ներկայացուցիչը խոսեց քաղաքական թեմաների շուրջ արծարծելով Կոսովոյի խնդիրը: Այն չարժանացավ համապատասխան վերաբերմունքի, թեեւ հասկանալի է, որ վաղը նման մեկ այլ հարց կարող է բարձրացնել մեկ այլ երկիր: Ռազմաքաղաքական անհամաձայնությունները խանգարում են տնտեսական համագործակցությանը: Ինչպես եւ սպասվում էր, ընդհանուր տպավորությունը սա էր:

Ի դեպ, նախագահները գոնե իրենց խոսքում կամ իրենց լռությամբ չեն վավերացնում այս տպավորության արդարացվածությունը: Վերջիվերջո ո՞վ կարող է դեմ լինել ընդհանուր հասկացություններին՝ խաղաղությանը, կայունությանը, համագործակցությանը: Ուստի եւ նրանք փորձում են ստեղծել աշխատանքային միջավայր եւ ինչ-որ չափով նաեւ աշխատում են: Սա որոշակիորեն արդարացված է, քանզի եթե կա գլոբալ ընդգրկման մի ծրագիր գոնե տարածաշրջանային գործընթացներից չհեռանալու նպատակով արժե ներկա լինել քաղաքական հրազեկության համար:

Տես ▸ էջ 8

ԱՅԺ

Սեստանովիչը Բաքվում

ԲԱՔՈՒ, 5 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման եւ 907-րդ ուղղման չեղյալ հայտարարելու հարցերն են քննարկվել ԱՄՆ պետքարտուղարի նորանկախ պետությունների հարցերի խորհրդական Ստեֆան Սեստանովիչի եւ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հանդիպման ընթացքում:

Ըստ ANS-press գործակալության, ասուլիսում անդրադառնալով Մինսկի խմբի ծրագրերին՝ Ս. Սեստանովիչը հայտնել է, որ նրանք հակված են պայմաններ ստեղծելու հակամարտության լուծմանն ուղղված անմիջական բանակցային գործընթացի համար: Բանակցություններին Լեռնային Ղարաբաղի ադրբեջանական բնակչության ներկայացուցիչների մասնակցության առնչությամբ նա նշել է, որ խոսելով հակամարտության բոլոր կողմերի մասին՝ ինքը նկատի չի ունեցել խնդրի էթնիկական կողմը:

Իրանով կասպիական նավթի փոխադրման տնտեսական արդյունավետության մասին Հ. Ալիեւի հայտարարության առնչությամբ Ս. Սեստանովիչը ասել է, որ տնտեսապես, քաղաքականապես եւ ռազմավարական տեսակետից տարածաշրջանի երկրներին շահավետ չէ գործ ունենալ Իրանի հետ:

Վերջում Ս. Սեստանովիչը հայտարարել է, որ ԱՄՆ վարչակազմը, պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթը եւ անձամբ ինքը աշխատում են 907-րդ ուղղումը չեղյալ հայտարարելու ուղղությամբ: Նա հատուկ խնդրել է նշել, որ ԱՄՆ-ը նախատեսել է այս տարի Ադրբեջանին 60 մլն դոլարի օգնություն տրամադրել:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հենրիկ Խաչատրյանի հայտարարությունն ակնկալվում է երկուշաբթի

Արմենպրեսի տեղեկատվության համաձայն, ՀՀ գլխավոր դատախազ Հենրիկ Խաչատրյանը երեկ հանդես էր գալու «Հայէներգոյում» անցկացված ստուգատեսին հաջորդած ձերբակալությունների վերաբերյալ պաշտոնական հայտարարությամբ: Դատախազության լրատվական ծառայությունից տեղեկացանք սակայն, որ լուրը համաձայնեցված չէր գլխավոր դատախազի հետ. պրն Խաչատրյանի հայտարարությունն ակնկալվում է երկուշաբթի օրը:

ԼՂՀ լրագրողների միության համագումարը չի կայանա

Ինչպես հայտնի է, հունիսի 5-ին պետք է տեղի ունենար ԼՂՀ լրագրողների միության համագումարը՝ նվիրված հանրապետությունում 4-րդ իշխանության կայացման խնդիրներին: ԼՂՀ տեղեկատվության եւ մամուլի վարչությունից հաղորդել են, որ համագումարը չի կայանա ու հետաձգվում է անորոշ ժամկետով: Որոշ տեղեկատվությունների համաձայն, համագումարի հետաձգումը կապված է ԼՂՀ կառավարությունում օրերս սպասվելիք կադրային կտրուկ փոփոխությունների հետ:

Խաղատները եւ մանրածախ բենզինը հարկվելու են

Ավելից եւս 4,6 մլրդ բյուջեին

Կառավարությունը ԱԺ-ին է ներկայացրել «Հաստատագրված վճարների մասին» նոր օրենքի նախագիծ, որի միջոցով փորձ է կատարվում հարկել մինչ այսօր չհարկվող, բայց գերշահութաբեր այնպիսի ոլորտներ, ինչպիսիք են՝ խաղային բիզնեսը, շուկաները, տոնավաճառները, արժութային դիլերների գործունեությունը, վարսավիրների եւ այլ անհատ արհեստավորների աշխատանքը, պաղպաղակագործները, հայտնեց ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Էդվարդ Սանդոյանը: Նա մանրամասնեց, որ «Հաստատագրված վճարների մասին» օրենքի նախագիծն ընդունվելուց հետո 4,6 մլրդ դրամ գումարի հավելյալ եկամուտ կբերի պետբյուջե՝ որոշակիորեն կրճատելով ստվերային տնտեսության հատվածը: Օրինագիծը մշակված է «կլասիկ ամերիկյան ձեւով», հումորով բնորոշեց նախարարը, այսինքն՝ քաղաքի կենտրոնում տեղակայված խաղատները եւ զվարճանքի վայրերը ստիպված են ավելի շատ վճարել իրենց շահույթների դիմաց: Կառավարությունը նախապատրաստել է նաեւ ԱԱՀ-ին, եկամտահարկին, շահութահարկին եւ պետական տուրքերին վերաբերող օրենքներում փոփոխություններ ու լրամշակումներ կատարելու նախագծեր, որոնց նպատակն է «ավելացնել բյուջեի եկամուտները, բայց ոչ կոպիտ ձեւով, որ ձեռնարկատերերն այլեւս չկարողանան բիզնեսով զբաղվել, այլ հակառակը՝ ծավալների մեծացման հաշվին ավելի բարձր եկամուտներ ստանալ», ամփոփեց էդ. Սանդոյանն իր նախարարության 35-րդ օրը կայացած ասուլիսում:

Ն. Գ.

Գեներալ-նահանգապետ Ալեքսանդր Լեբեդ

ԿՐԱՍՆՈՅԱՐՍԿ, 5 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ալեքսանդր Լեբեդն այսօր Ռուսաստանի Դաշնության Սահմանադրությամբ, Կրասնոյարսկի երկրամասի Կանոնադրությամբ եւ Աստվածաշնչով երդում է տվել, որ կարդարացնի ընտրողների հույսերը, որոնք նրան ընտրել են Ռուսաստանի խոշորագույն տարածաշրջանի վարչակազմի ղեկավար: Լեբեդը երդումը տվել է նահանգապետի պաշտոնը ստանձնելու արարողության ժամանակ երկրամասի օրենսդիր ժողովի պատգամավորների եւ բազմաթիվ հյուրերի ներկայությամբ: Բազմաթիվ ողջույններից մեկն էլ Մոսկվայի եւ Համայն Ռուսիո պատրիարք Ալեքսի 2-րդինն էր, որը Լեբեդին դիմել է որպես «գեներալ-նահանգապետի»:

Ալեքսանդր Լեբեդը մտադիր է արմատապես վերակազմել կառավարման համակարգը, մեկ երրորդով կրճատելով պաշտոնյաների թիվը:

Ալեքսանդր Լեբեդի խոսքերով, առայժմ երկրամասում գործում է «կառավարման ժամանակավոր համակարգ», որի կազմում աշխատում են ինչպես «նոր մարդիկ», այնպես էլ նախկին վարչակազմի ներկայացուցիչներ: Մինչեւ սեպտեմբերի 1-ը, երբ երկրամասը կառավարման նոր համակարգ կստանա, նրանք բոլորը պետք է «ցույց տան նոր պայմաններում աշխատելու իրենց ընդունակությունները»:

Լեբեդը նշել է, որ ինքը մտադիր է միավորել երբեմն իրարամերժ եւ երբեմն վարչակազմերը: Անհրաժեշտություն չկա պահելու կառավարման լրիվ հաստիքացուցակ, ավելի լավ է «աշխատող պաշտոնյային մեկուկես-երկու անգամ ավելի վճարել, քան պահել երեք-չորս անբանի, որոնք զարթուն են խմում եւ դոմինո խաղում», ասել է Ալեքսանդր Լեբեդը:

ԼՂՀ

Սամվել Բաբայան. «Պատերազմն ինձ համար տեղափոխվել է տնտեսական ոլորտ»

Ժողովրդի սոցիալական վիճակը, ըստ նախարարի, հնարավոր է բարելավել

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

«Ներկա դրությամբ ԼՂՀ իշխանությունները ունեն բավականաչափ հնարավորություններ ժողովրդի սոցիալ-տնտեսական վիճակը զգալիորեն բարելավելու համար: Արտասահմանցի ոչ մի ձեռնարկատեր, լինի սփյուռքահայ, հայաստանցի եւ դրսում ապրող ղարաբաղցի, որեւէ գումար այսօր ԼՂՀ տնտեսության մեջ չի ներդնի: Այդ է ապացուցում 4 տարվա խաղաղության փորձը: Թող ոչ ոք այս խնդրում հույս չունենա: Եթե նույնիսկ ներդնեն, ապա փոքր գումարներ: Դրանք, ցավոք, չեն լուծում ԼՂՀ բնակչության զբաղվածության խնդիրը: Մենք ինքներս պետք է հայթայթենք միջոցներ օգտագործելով սեփական ներուժը: Այդ հնարավորությունը մենք ունենք»: Այսպիսի հայտարարությամբ հանդես եկավ ԼՂՀ պաշտպանության նախարար գեներալ-լեյտենանտ Սամվել Բաբայանը հունիսի 5-ի ժամանցի ասուլիսում, որին ներկա էին նաեւ ԼՂՀ ԱԺ գրեթե բոլոր պատգամավորները: Անդրադառնալով կառավարության գործունեությանը, պրն Բաբայանը նշեց. «Մարդիկ պետք է պատասխան տան ըստ զբաղեցրած պաշտոնների: Հերիք է ժողովրդին պահել այս վիճակում, պետք է մտահոգվել նրա սոցիալական խնդիրների մասին, այլ ոչ թե փորձել խավության նոխազ դարձնել Սամվել Բաբայանին եւ ստեղծված կացությունը կապել նրա անձի հետ: Ամեն մի պաշտոնյա պետք է պատասխանատու լինի իր ղեկավարած բնագավառի համար: ՀՀ որոշ լրատվամիջոցներ փորձում են վարկաբեկել ԼՂՀ պաշտպանության նախարարությանը տարածելով լուրեր տարածելով նրա մասին: Պատրաստ եմ պատասխանելու ցանկացած հարցի, ընդունել ցանկացած քննադատություն, եթե այն անհիմն չէ: Ի դեպ, այդ լուրերը սկսել են տարածվել 1996 թ. օգոստոսից, երբ ես բարձրաձայն հակադրվեցի ղարաբաղյան հարցում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի անհեռանկար քաղաքականությանը: Ըստ երեւույթին հիմա փորձ է արվում սաստկացնելու իմ գերանական այս ճնշումը»:

Տես ▸ էջ 2

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Ադրբեջանը հրաժարվում է պատանդների փոխանակումից, իսկ հայերի որսը շարունակվում է

1995 թ. փետրվարին Մոսկվայում, Մինսկի խմբի բանակցային գործընթացի շրջանակում Միջազգային կարմիր խաչի, հայկական եւ ադրբեջանական կողմերի ներկայացուցիչների պատանդների փոխանակման վերաբերյալ համատեղ քննարկումից հետո ավանդական դարձած «մայիսյան փոխանակումն» այս անգամ տեղի չունեցավ չնայած հակառակորդի գծում հայտնված խաղաղ բնակիչներին (հատկապես երեխաներին, 55-ն անց անձանց, կանանց եւ վիրավորներին) առանց նախապայմանների վերադարձնելու վերաբերյալ «եռակողմ համաձայնությանը»: Այս հանգամանքը, բնականաբար, անհանգստացրել է Ադրբեջանում բռնությամբ պահվող մեր հայրենակիցների հարազատներին եւ հասարակական կազմակերպություններին, որոնցից ամենաշահագրգիռը՝ Պատանդների պաշտպանության ֆոնդը (ՊՊՖ), հանձին գործադիր տնօրեն Լարիսա Ալավերդյանի, երեկ ասուլիսի էր հրավիրել լրագրողներին «Զորամյա զինադադար, պատանդներ, անհայտ կորածներ, ռազմագերիներ» թեման արծարծելու համար:

Ֆոնդի տվյալներով, որ հիմնված են սեփական աղբյուրների, ՄԿԽ, երբեմն Ադրբեջանից ստացվող տեղեկությունների վրա, ներկայումս Ադրբեջանի Գոբուստանի ճամբա- [illegible] պահվում են 5 հայազգի քաղաքացիներ, որոնցից մեկն անչափահաս է (Արթուր Պապյան, որին ադրբեջանցիները որսացել են Մովսես գյուղի շրջակայքում) եւ Միջազգային կարմիր խաչի միջոցով կանոնավոր նամակագրության մեջ է ծնողների հետ, մյուսը 30-ամյա կին է, երրորդը հոգեկան հիվանդությամբ տառապող 63-ամյա տղամարդ: Մյուս երկուսը «վերցվել են» ռազմական դիրքերից եւ դիտարկվում են իբրեւ ռազմագերիներ, մինչդեռ այս երեք հոգուն չվերադարձնելու ադրբեջանական կողմի համառությունն անհասկանալի է: Եվս 4 հոգի ողջ են եւ պահվում են Ադրբեջանի այլ վայրերում, հաստատված տեղեկություններ կան 120 այլոց վերաբերյալ, որոնց լուրերի անհստակության պատճառով առայժմ համարվում են անհայտ կորածներ:

Տագնապալի է, որ Ադրբեջանի անվտանգության նախարար, պատանդների, ռազմագերիների եւ անհայտ կորածների հարցերով պետական կոմիտեի նախագահ Աբասովի վերջերս տարածած հայտարարության համաձայն, Ադրբեջանը մտադիր չէ բանակցել պատանդներին վերադարձնելու հարցով, քանի դեռ Հայաստանը չի վերադարձրել իր տարածքում, իբր, պահվող բազմաթիվ պատանդներին: Միջազգային տարբեր ատյաններում, տարբեր ամբիոններից վկայակոչվում են առասպելական թվեր: Ասվում է, օրինակ, որ Ստիսակի հատուկ ճամբարում պահվում են 3000 ադրբեջանցի պատանդներ: Խոսվում է 4858, որոշ ելույթներում 5-6 հազար անհայտ կորածների, այդ թվում 60 երեխաների, 316 կանանց եւ 254 ծերունիների մասին, որ, ըստ տիկին Ալավերդյանի, անհեթեթություն է Հայաստանի ներկայիս սոցիալական պայմաններում: Մայիսի 18-20-ը Բաքվում հայկական պատվիրակության մասնակցությամբ տեղի ունեցած [illegible] գիտությունների թեկնածու Ռ. Ազիմովան հայտարարել է, թե «Հայաստանը, ըստ օտար մամուլի հրապարակումների, օրգանների փոխպատվաստման հումքի հիմնական աղբյուրներից է»: Հայաստանի դեմ օգտագործվող այս ճչացող հակաքարոզչությունը որեւէ արձանագրված փաստով հիմնավորելու ՊՊՖ բազում առաջարկները, սկսած 1993 թ.-ից, մնացել են անարձագանք: ադրբեջանական կողմը շարունակում է մերկապարանոց պնդումներով ապակողմնորոշել միջազգային հանրությունը:

Միջազգային ոչ մի կազմակերպություն չի փորձում կասեցնել այս անհանդուրժելի քարոզչությունը, չնայած ՊՊՖ-ն բազմիցս առաջարկել է շահագրգիռ կազմակերպություններին գալ Հայաստան եւ տեղում համոզվել լուրերի ստահոդությանը: Ավելին, ոչ ոք չի ուզում ստանձնել Շահումյանի ողբերգության ընթացքում անհայտ կորած ավելի քան 500 հայերի որոնման բեռը: Անգնահատելի համարելով Միջազգային կարմիր խաչի ջանքերը պատանդներին հայտնաբերելու, նրանց ֆիզիկական գոյությունն ինչ-որ չափով տանելի դարձնելու գործում, տիկին Ալավերդյանը տարակուսում է. «Ինչո՞ւ չեն վերադարձվում այն մարդիկ, որոնց ողջ լինելը կասկած չի հարուցում, որոնք նամակներ են ղրկում իրենց հարազատներին: Ինչպե՞ս կարող են լուծվել խոշոր խնդիրները (ղարաբաղյան հիմնահարցը), եթե չեն կարգավորվում նման պարզ իրավիճակները»:

ՊՊՖ տվյալների համաձայն, 1995-97 թթ. տեղի ունեցած երեք փոխանակումների ընթացքում հակառակորդ կողմերը փոխանակել են 315 պատանդների եւ ռազմագերիների, այդ թվում 225-ը ադրբեջանական, 90-ը հայկական կողմից: Հայաստան վերադարձվածներից 23-ը տարբեր հանրապետությունների բնակիչներ էին, 66-ն առնչություն չունեին ռազմական գործողությունների հետ, 4-ը կանայք էին, 2-ն անչափահաս, եւս 4-ը հոգեկան հիվանդ: 80 հոգի պատանդ էին վերցվել հրադադարից հետո (1994 թ. մայիսից մինչեւ 1997 թ. մայիսը) եւ պահվում էին հիմնականում Գոբուստանի ճամբարում, Բաքվից ոչ հեռու: Նույնքան հայեր պատանդ են վերցվել 1997 թ. մայիսից 1998 թ. մայիսն ընկած ժամանակահատվածում:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

«Պատերազմն ինձ համար տեղափոխվել է տնտեսական ոլորտ»

Սկիզբը էջ 1

Դժբախտաբար բանակը, ըստ Սամվել Բաբայանի, այսօր ստիպված է զբաղվել անգամ Ստեփանակերտի փողոցների ասֆալտապատմամբ, բնակելի շենքերի շինարարությամբ եւ այլ խնդիրներով: Հարց է ծագում, ինչո՞վ պետք է զբաղվեն կառավարության համապատասխան օղակները:

«Մենք լծվեցինք նաեւ այս գործին,— ասաց Սամվել Բաբայանը, փորձելով ապացուցել, որ դրանք իրականանալի, լուծելի խնդիրներ են, եւ պետք չէ ողբերգություն սարքել ամեն մի մանրուքից: Այսքանից հետո ոմանք աղմուկ են բարձրացնում, թե Սամվել Բաբայանն իբր թե ձգտում է ստանձնել գործադիր իշխանության ղեկավարի պաշտոնը: Իրոք, ես ի զորու եմ իրականացնելու վարչապետի լիազորությունները, եւ դա երբեք ոչ ոքից չեմ թաքցրել: Բայց նշանակողը ես չեմ, այլ երկրի բարձրագույն ղեկավարությունը»: Նրա խոսքերով, ֆինանսական ինչ-ինչ վեճերի եւ նեղ-անձնական հարաբերությունների մասին ասեկոսեները անլուրջ ու ծիծաղաշարժ են եւ չեն համապատասխանում իրականությանը: Խոսքը միմիայն ԼՂՀ տնտեսական զարգացման մոտեցումների տարբերությունների, ազգային ներուժի օգտագործման, ժողովրդին ճգնաժամային վիճակից հանելու ուղիների մասին է: «Եթե որեւէ անձնավորություն խոչընդոտում է առաջընթացը, լինի ընկեր, բարեկամ, թե եղբայր, նա պետք է գիտակցի այս ամենն ու հեռանա: Հավանաբար դուք արդեն տեղյակ եք, որ իմ խնդրանքով ՆԳ նախարարի պաշտոնից հրաժարական է տվել իմ եղբայրը, թեպետ ժամանակին ոմանք խնդրում էին նրան ստանձնել այն ԼՂՀ հասարակական կարգուկանոնի պահպանման համար: Անհրաժեշտության դեպքում հրաժարական կտամ նաեւ ես, եթե ձեւավորվի մեր ժողովրդի սոցիալական վիճակի բարելավման խնդիրներով լրջորեն մտահոգված թիմակիցների կառավարություն»:

«Ձեր հրաժարականը չի՞ հանգեցնի սպայակույտի դժգոհությանը եւ քանի՞ սպա հրաժարական կտա», հարցին Սամվել Բաբայանը պատասխանեց, որ նման պայմանավորվածություն չկա, քանի սպա հրաժարական կտա, բայց անպայման կլինի:

«Ողբերգություն այստեղ չեմ տեսնում: Այսօր ժամանակները փոխվել են, ոմանք արդեն իրենց են վերագրում թշնամու նկատմամբ տարած հաղթանակները, մեր ժողովրդի բոլոր հաջողությունները, թեպետ ոչ հեռավոր անցյալում, ասենք 1992 թ.-ի ամռանը, երբ թշնամին գրավել էր Ղարաբաղի տարածքների 48 տոկոսը, նրանք խուսափում էին պատասխանատվության ծանր բեռը ստանձնելուց: Այսօր, ստեղծված պայմաններում ես պետք է լրջորեն ընդունեմ այս թիմի պահպանման անհրաժեշտությունն այն դեպքում, երբ մենք դանդաղ, բայց անշեղորեն անդունդ ենք գլորվում: Սակայն մենք չենք հանդուրժի նման կացության պահպանումը: Չափազանց մեծ կլինի դրա պատմական գինը», ասաց Սամվել Բաբայանը:

«Ազգի» այն հարցին, թե «չե՞ք կարծում, որ սոցիալական խնդիրների չկարգավորվածությունը կարող է հանգեցնել ռազմաքաղաքական անհաջողությունների եւ հնարավո՞ր է արդյոք աշխատավարձերի ու կենսաթոշակների բարձրացումը, ինչը ըստ լուրերի տեղի կունենար Սամվել Բաբայանի վարչապետության օրոք», նախարարը պատասխանեց. «Անշուշտ սոցիալական խնդիրների չկարգավորվածությունը կարող է անդրադառնալ ԼՂՀ պաշտպանունակության վրա: Մենք բարոյական իրավունք չենք ունենա ժողովրդին նորից կովի տանելու: Ամեն ինչ սկսվում է հենց այստեղից: Ղարաբաղում տղամարդկանց 90 տոկոսը ծառայել է բանակում: Նրանք զորացրվել են եւ աշխատանքի կարիք ունեն: Պատերազմն այսօր ինձ համար տեղափոխվել է տնտեսության ոլորտ, եւ պետք է հաղթանակի հասնել նաեւ այս բնագավառում: Ինչ վերաբերում է բարեփոխումների իմ մոտեցմանը, նշեմ, որ նվազագույն աշխատավարձը պետք է բարձրացվի մինչեւ 30 հազար դրամ: Այդ հնարավորությունը մենք ունենք: Ի դեպ, նույն խնդիրը քննարկվում է նաեւ ՀՀ ԱԺ-ում»:

Սամվել Բաբայանը նշեց նաեւ այն տխուր իրողությունը, որ Ղարաբաղում առ այսօր չի ձեւավորվել 4-րդ իշխանությունը: Նման իրավիճակը նրա կարծիքով անթույլատրելի է եւ պետք է շտկվի: Ըստ նախարարի անհրաժեշտ է նպաստել [illegible] առողջ մթնոլորտի ձեւավորմանը ժողովրդավարական ինստիտուտների ամրապնդման ճանապարհով: Ըստ Բաբայանի, օրվա պահանջ է դարձել նաեւ ուժեղ խորհրդարանի ստեղծման, գործադիր իշխանությանը օրենսդրական լուրջ հակակշիռ ստեղծելու անհրաժեշտությունը: «ԼՂՀ տնտեսությունը ունի զարգացման լուրջ հեռանկարներ: Անհրաժեշտ է միայն կամք ու ցանկություն», վերջում ասաց Սամվել Բաբայանը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Միհրան Ստակյանը՝ կրթության եւ գիտության փոխնախարար

Կրթության եւ գիտության լրատվական ծառայությունը տեղեկացնում է, որ ՀՀ կառավարության հունիսի 3-ի թիվ 295 հրամանի համաձայն պաշտոնանկ է արվել կրթության եւ գիտության փոխնախարար Հրաչյա Ասատրյանը, իսկ հունիսի 4-ի թիվ 298 որոշման համաձայն պաշտոնում նշանակվել է Միհրան Ստակյանը: Պրն Ստակյանը ծնվել է 1941 թ., Հունաստանում, հայրենադարձվել՝ 1947-ին: Ավարտել է Երեւանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի մեխանիկամեքենաշինական ֆակուլտետը, Օդեսայի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ասպիրանտուրան, 1968-ին պաշտպանել է թեկնածուական, 1997-ին՝ դոկտորական թեզերը: Նույն թվականին ընտրվել է Հայաստանի ինժեներական ակադեմիայի թղթակից անդամ: Անկուսակցական է, ամուսնացած է եւ ունի երկու դուստր: Մինչեւ փոխնախարարի պաշտոնում նշանակվելն աշխատում էր Հայաստանի ճարտարագիտական համալսարանում:

Միայն հայերը կարող են ծախսել ավելի, քան ստանում են

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ՀՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Հայաստանի բնակչության ծախսերը գերազանցում են եկամուտները: Այսպես, պաշտոնական վիճակագրության համաձայն, որը նախօրեին խորհրդարանական լսումների ընթացքում ներկայացրեց ՀՀ ԿԲ նախագահ Տիգրան Սարգսյանը, 1997 թ. հանրապետության քաղաքացիների եկամուտները աճել են ընդամենը 4,1 տոկոսով, ծախսերը՝ 7,9: 1996 թ. այդ ցուցանիշը համապատասխանաբար կազմել է 20 եւ 22,8 տոկոս: Այսպիսով, եզրափակեց ԿԲ նախագահը, հանրապետության բնակիչները զրկված են խնայողություններ կատարելու հնարավորությունից:

Եվրոպական տեղեկատվական ցանցի ստեղծումը՝ օրվա խնդիր

Եվրոպական 30 երկրների բնապահպանության եւ առողջապահության նախարարությունների մամլո ծառայությունների ներկայացուցիչները Համաշխարհային առողջապահական կազմակերպության նախաձեռնությամբ Մոսկվայում քննարկեցին բնապահպանական եւ առողջապահական բնագավառներում համաեվրոպական տեղեկատվական եւ հաղորդակցման ցանց ստեղծելու խնդիրը: Այս մասին ԱՌԿԱ գործակալությանն ասաց բնապահպանության նախարարության հասարակայնության կապերի վարչության պետ Արծրուն Պետանյանը: Նման ցանցի ստեղծումը համարելով անհրաժեշտ, խորհրդաժողովի մասնակիցները կարեւորեցին նաեւ նախարարությունների մամուլի կենտրոնների արհեստավարժության բարձրացումը, ԶԼՄ-ների եւ հասարակական կազմակերպությունների միջեւ սերտ կապի հաստատումը: Առանձին քննարկման առարկա հանդիսացավ արտակարգ իրավիճակներում հանրությանն անհրաժեշտ տեղեկատվությամբ ապահովելու կազմակերպումը:

ԱՌԿԱ

Հայտնի ակնաբույժը Հայաստանում

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հունիսի 13-ին Մալայանի անվան հանրապետական ակնաբուժական կենտրոն (Ֆուչիկի փողոց, 30) կժամանի ակնաբույժ Ջոն Կոյենը, որը միջազգային մարդասիրական «ՕՐԲԻՍ» ընկերության գլխավոր կոնսուլտանտն է:

Ինչպես հայտնեցին ՀՀ առողջապահության նախարարության մամուլի ծառայությունից, այս այցելությունը նշված երկու հաստատությունների փոխադարձ համաձայնության արդյունքն է, եւ հանրապետական ակնաբուժական կենտրոնում ակնաբուժական որոշ ախտահարումներով տառապող հիվանդներին օգնություն ցուցաբերելու նպատակ ունի: Խոսքը միայն գլաուկոմայով հիվանդների մասին է:

Պրոֆեսոր Կոյենը անցկացնելու է հիվանդների հետազոտություն, անհրաժեշտության դեպքում՝ նաեւ վիրահատություն: Կոնսուլտացիաները անցկացվելու են հանրապետական ակնաբուժական կենտրոնում, եւ պրոֆեսոր Կոյենի կոնսուլտացիային ներկա լինել ցանկացողները պետք է դիմեն ակնաբուժական կենտրոնի համանուն բաժանմունք: Պրոֆեսորի կոնսուլտացիային կներկայացվեն այն հիվանդները, որոնք կանցնեն նախնական հետազոտություն հանրապետական ակնաբուժական կենտրոնի բժիշկների կողմից: Ինչ վերաբերում է վիրահատվելուն, ապա ընտրությունը կատարելու է ինքը՝ ակնաբույժը, բնականաբար, հիվանդին զննելուց հետո:

Հանրահայտ ակնաբույժն իր խորհրդատվական-բժշկական առաքելությունը Հայաստանում կշարունակի մինչեւ հունիսի 20-ը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակությունն է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ / հեռ 529221
Տնօրենություն / հեռ 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ տեղական

Սեփականաշնորհումը չի կարող ինքնանպատակ լինել

Էդվարդ Սանդոյանը բանավիճում է ընկերոջ՝ Վահրամ Ավանեսյանի հետ

«Կոնյակի» սեփականաշնորհման վերաբերող խորհրդարանական նիստը տեղի չունեցավ, փոխարենը ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Էդվարդ Սանդոյանը, որն արդեն ի պաշտոնե միջազգային մրցույթով սեփականաշնորհման հանձնաժողովի ղեկավարն է, ասուլիս գումարեց, որի մի մեծ հատված վերաբերում էր «Կոնյակին»:

«Մեր խնդիրն է, որ ՀՀ-ում հավերժ «Կոնյակի» գործարան լինի»

Հավաստեց Էդվարդ Սանդոյանը խոստովանելով, որ գործարանի հետ «շատ հեռուն գնացող ազգակցական կապեր ունի»: Նրա մայրական կողմի պապը եղել է Շուստովի գործընկերը: Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը բարձր գնահատեց թե ԱԺ-ի, թե հասարակության մեջ ստեղծված մտավախությունը «Կոնյակի» գործարանի սեփականաշնորհման նպատակահարմարության վերաբերյալ: Երկու օր առաջ, բարձրացած տագնապից հետո ինքն անձամբ ծանոթացել է ֆրանսիական «Պեռնո Ռիկար» ընկերության բիզնես-ծրագրին եւ պարզել, որ գործարանի 100 տոկոսով սեփականաշնորհումն արդարացված է: Նա, հետեւելով վարչապետ Արմեն Դարբինյանին, ասաց, թե վաճառքի են հանված «Կոնյակի» գործարանի բաժնետոմսերը, որոնք այսօր պետության ձեռքում են, վաղը կանցնեն միջազգային ճանաչում ունեցող ընկերությանը: Ելնելով տվյալ կանխադրույթից Էդ. Սանդոյանը սխալ համարեց «Կոնյակի» գործարանի գնի մոտ 30 մլն դոլար նպատակահարմարության վիճարկումը. «Այն, ինչ մենք հիմա վաճառում ենք, ոչ թե սպիրտի պաշարներն են, պատրաստի շշերը կամ կոնյակի պատերը, այլ շահույթ ստանալու հնարավորությունը»: Նախարարի գնահատմամբ այսօր գործարանի շահագործումից հնարավոր է ստանալ ոչ ավելի, քան 10-15 մլն դոլար շահույթ, ինչն էլ Երեւանի «Կոնյակի» գործարանը 97 թ. ստացել է եւ կատարել համապատասխան մուծումները պետբյուջե:

Պրն Սանդոյանը, ինչպես եւ վարչապետը, պնդում է, որ յուրաքանչյուր վաճառվող տնտեսավարվող օբյեկտի գինը որոշվում է նրանից ակնկալվող շահույթի չափերով, եւ ոչ թե այնտեղ առկա սարքավորումներով կամ տեխնոլոգիաներով: Վիճարկելի միտք է, հատկապես կոնյակի պարագայում, որի ստեղծման տեխնոլոգիաները, հեղինակային փնջերն ամենամեծ հարստությունն են, առանց որոնց, անգամ լավագույն մենեջմենթի պայմաններում, անհնար է որեւէ շահույթ ստանալ: Էդ. Սանդոյանը պետության խնդիրը ձեւակերպեց լավատեսորեն. «Մեր խնդիրն է, որ ՀՀ-ում հավերժ «Կոնյակի» գործարան լինի, մենք թույլ չենք տա, որ ֆրանսիացիները քանդեն տանեն Ֆրանսիա»: Վերջին մղումը թերեւս պատասխանն էր այն կասկածների, ըստ որոնց վաճառքից 5 տարի հետո «Կոնյակի» գործարանի նոր սեփականատերերն իրավունք ունեն վերափոխելու այն: Ինչ վերաբերում է «Կոնյակը» անպայման օտարերկրյա ներդնողի վաճառելու կառավարության որոշմանը, ապա Էդ. Սանդոյանն ասաց, թե ֆորմալ առումով սեփականաշնորհումը բաց է եղել, սակայն ոչ ֆորմալ տեսանկյունից կառավարության նպատակն էր գործարանը վաճառել արտասահմանյան ազդեցիկ ընկերության, եւ ոչ թե իրենց եկամուտները հայտարարագրելու անընդունակ տեղական դեմքերի (սլաքն ուղղված էր Անդրանիկ Մանուկյանին՝ «Արարատ-Լադա»- Ն. Դ.):

«Ալբերտ Հերոյանը իմաստագույն մենեջեր է»

Այս գնահատականը Էդ. Սանդոյանը սկզբում ոչ պաշտոնապես, ապա հրապարակավ հիմնավորեց չմոռանալով նշել, թե փախենալու ոչինչ չունի. «Ա. Հերոյանին հաջողվել է այդ գործարանը ղեկավարելու ընթացքում. 1) չկորցնել, տանել չտալ գործարանը, 2) պահպանել գործարանի ունեցվածքը, դրա շնորհիվ այսօր մենք խոսում ենք 1 մլն 660 դեկալիտր կոնյակի սպիրտի պաշարների մասին, 3) ամենակարեւորը՝ պահպանել գործարանի շահութաբերությունը»: Այսպիսով, Էդ. Սանդոյանը հաստատեց այն փաստը, որ «Կոնյակի» գործարանը շահութաբեր ձեռնարկություն է, այսօրվա 10-15 մլն-ի շահույթի բազմապատկման հնարավորություններով:

«Պեռնո Ռիկարի» բիզնես-պլանում ամրագրված է, թե ֆրանսիական ընկերությունը պարտավորվում է. ա) պահպանել կոնյակի սպիրտի պաշարները, բ) դրանց միջին տարիքը, գ) շշալցումը կատարել Հայաստանում, դ) սպիրտի ստացումը կատարել հայկական խաղողից: Վերջինս, ըստ պրն Սանդոյանի, լավագույն կռվանն է Հայաստանում վերածնելու խաղողագործությունը, որը նրա խոստովանությամբ, «սարսափելի վիճակում է»: Տվյալ դեպքում մատնանշենք տեղեկությունների հակասականությունը: Այսպես վարչապետ Արմեն Դարբինյանն ԱԺ-ում, ի պատասխան մեր հարցի, ասել էր. «Կոնյակի շշալցումը կազմակերպելը բիզնես-ծրագրի գործ է: Եթե նրանք հարմար կգտնեն այլ տեղում լցնելու կոնյակը, ապա կարիք չկա, որ կառավարությունը ինչ-որ պայմաններ դնի գնորդի առջեւ»:

Առաջին լուրջ ներդրումը Հայաստանում

Վաճառքի հնարավոր գործարքը մեր իշխանությունները գնահատում են իրեն: ՀՀ-ում առաջին լուրջ ներդրումը միջազգային ճանաչում ունեցող ընկերության կողմից, որ կատարվել է առանց միջնորդների, առանց պետական կամ երրորդ կողմի երաշխավորության: Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը շեշտեց, թե բացի Վաչե Մանուկյանից, Հայաստանում ներդրումներ գրեթե չեն կատարվել: ԱրմենՏելի վաճառքի դեպքում եւս կար միջնորդ ամերիկյան կազմակերպություն:

Բիզնեսի ցանկացած տեսակ բարոյական է

«Կոնյակից» անցում կատարելով սեփականաշնորհման գաղափարախոսությանը Էդ. Սանդոյանն իրենից անկախ վիճարկեց գործընկերոջ՝ Վահրամ Ավանեսյանի տեսակետը. «Ոչ, սեփականաշնորհումը չի կարող ինքնանպատակ լինել, ոչ մի գործունեություն ինքնանպատակ չէ», անշուշտ, որպես բարեկիրթ մարդ Էդ. Սանդոյանը հավելեց, թե ինքը շատ է սիրում Վահրամ Ավանեսյանին: «Սեփականաշնորհումը, այդ թվում եւ «Կոնյակի» գործարանի, այն գործիքն է, որի միջոցով պետությունը պետք է ազատվի իրեն ոչ բնորոշ գործառույթներից», բացատրեց նա: «Պետության խնդիրն է մակրոտնտեսական ցուցանիշների ապահովումը, դրամավարկային, հարկային եւ մաքսային քաղաքականության մշակումը»:

Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարությունն այժմ զբաղված է հենց այդ խնդիրներով: Պարզվում է, անցած 9 տարիների ընթացքում մեր 4 վարչապետների օրոք դեռեւս չի մշակվել պետության տնտեսական զարգացման ծրագիրը՝ ճյուղային առաջնահերթությունների որոշմամբ: Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարությունը նախապատրաստում է երկրի սոցիալ տնտեսական զարգացման նման ծրագիրը ամենից առաջ օրենսդրական փոփոխություններով:

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Առավել փակ մամուլի առաջ

Այն, որ մաքսային վարչությունը լրատվամիջոցների համար միշտ էլ փակ է եղել, անժխտելի է: Սակայն ՄՎ պետերի հաճախակի փոփոխությունները ամեն անգամ հուսադրում էին, թե այս մեկի գործունեությունը գոնե թափանցիկ կլինի: Իզուր:

ՄՎ նոր պետ Միքայել Մակարյանի պաշտոնավարության 100 օրը լրացել է մայիսի 18-ին, եւ երեկ պետի կայանար առաջնեկ ասուլիսը: Պետի փոխարեն լրագրողներին հանդիպեց տեղակալ Արտաշես Բախշյանը, որն ընդամենը օրեր առաջ է ստանձնել իր պաշտոնը: Վերջինս ՄՎ-ում տեղի ունեցող փոփոխությունները, գործունեությունը ներկայացնելու փոխարեն առաջնային համարեց հայտարարել, որ ՄՎ լրատվական ծառայության պետ է նշանակվել Միքայել Միրիջանյանը: Այնուհետ լրագրողներին հավաստեց, որ համակարգը գործելու է թափանցիկ, չմոռանալով նշել, որ տեղեկատվություն ստանալու համար պետք է բերքի խմբագրի կողմից ներկայացվի հատուկ թույլտվություն: Այս նորույթից ակնհայտ էր, որ պրն Բախշյանը ծանոթ չի մամուլի օրենքին: Բայց սա երեւի թե առավել մեղմ պահանջ էր, քանի որ լրատվական ծառայության նոր պետը, լինելով լրագրության մեջ կոփված, հայտարարեց, որ վարչությունում լրագրողների համար կգործի հավատարմագրման ինստիտուտ, ինչը կրկին ենթադրում է, որ մաքսային համակարգն ընդհանրապես փակ է գործելու: Պրն Բախշյանը համակարգի գործունեությունից գրեթե ոչինչ չխոսեց, իսկ լրագրողներս մի երկու բառ կարողացանք կորզել հարցուպատասխանի ընթացքում:

Մեր այն հարցին, թե ինչու է ՄՎ պետը խուսափում լրագրողների հետ հանդիպումից, պրն Բախշյանը պատասխանեց, որ ժամը 17:00-ին նախատեսված է ՄՎ պետի հանդիպումը բանկի կառավարիչների հետ: Այնուհետեւ տեղեկացրեց, որ մամուլի ասուլիսը նախատեսված չէր, պարզապես որոշ դեպքեր արագ ընթացան եւ կազմակերպվեց ասուլիս: Սակայն 20 րոպե էլ չէր անցել, որ պրն Բախշյանին լուր ուղարկեցին. «պետը կանչում է, ինձ են սպասում», ինչից կարելի է ենթադրել, որ ասուլիսը միտված էր ինչ-որ նպատակի: Պրն Բախշյանը միայն պատճառաբանում էր օրենսդրական անկատարությունը, տեղեկացնելով, որ փոփոխություններ կլինեն եւ խնդիրները հաշվի կառնվեն: «Ինչո՞ւ մաքսային տեսուչը հիմք չի ընդունում ներմուծողի կողմից ներկայացված հաշիվ-ապրանքագիրը եւ բեռները մաքսազերծում է կամայական սկզբունքով, հիմք ընդունելով ապրանքի շուկայական գինը», մեր հարցին ի պատասխան ֆինանսական վերահսկողության եւ մեթոդոլոգիայի բաժնի պետ Երվանդ Թահվերդյանը հերքեց երեւույթը, ասելով, թե մեր տեղեկությունները սխալ են եւ նման դեպքեր շատ քիչ են լինում: Այնինչ մեր հարցին հիմք էր ծառայել այն, որ վերջերս «Արայ» ՍՊԸ տնօրեն Արայիկ Պետրոսյանը դատի է տվել մաքսային վարչությանը նույն խնդրի համար: Քիչ անց ՄՎ պետը երկրորդ սուրհանդակն ուղարկեց պրն Բախշյանի հետեւից եւ վերջինս ստիպված եղավ ընդհատել ասուլիսը: Այնուամենայնիվ ինչի՞ն էր միտված ասուլիսը: Փորձեցինք կծիկը բացել ՄՎ լրատվական այսօր արդեն նախկին պետ Սյուզան Սիմոնյանից: Վերջինս տեղեկացրեց, որ ասուլիսի պատճառը լրատվական ծառայության փոփոխությունն է, աշխատանքից իր ազատումը: Նա նշեց, որ մի քանի օր առաջ ՄՎ պետ Մ. Մակարյանին խնդրել է, որպեսզի պաշտոնապես ներկայացնի վարչությունում Գուգարքի տարածաշրջանային մաքսատանը տիրող իրավիճակի մասին, որտեղ մոտ 10 օր է, որ մաքսատան պետի՝ Շահեն Հովասափյանի դերն է կատարում նորանշանակ Արա Նազիկյանը: Որեւէ տեղեկություն չի տրվել: Նշվեց նաեւ, որ սարսափելի ճնշված մթնոլորտում է կատարվում աշխատավորումը, խախտվում է կառավարության 165 որոշումը: Եվ քանի որ այս բոլորը ԶԼՄ-ներին չի տեղեկացվում, պահանջում են փակ լինել մամուլի առաջ, ստիպում են ոմանց դեմ վարկաբեկող նյութեր հրապարակել, իսկ ինքը հրաժարվում է, ապա իրեն աշխատանքից ազատել են:

Վերջում հռետորական մեկ հարց. մաքսային վարչությունն ինչ պատճառներով է առավել ամրապինդ փակվում մամուլի առաջ:

[illegible]

«Սիմենսը» մտավ Հայաստան

Էլեկտրոնիկայի եւ էլեկտրատեխնիկայի բնագավառում աշխարհում հինգերորդ տեղը զբաղեցնող «Սիմենս» ձեռնարկությունը երեկ Երեւանում բացեց իր ներկայացուցչությունը: Հանդիսավոր արարողությանը ներկա էին իշխանությունների ներկայացուցիչներ, ԱՄՆ եւ Ֆրանսիայի դեսպանները, լրագրողներ եւ այլ հյուրեր:

«Սիմենսի» գործադիր կոմիտեի անդամ Ֆոլկեր Յունգը նշեց, որ ֆիրման այսօր գործունեություն է ծավալում աշխարհի 190 երկրներում, որի հիմնական առանցքը տեղեկատվության հեռահաղորդակցության, էներգիայի արտադրության եւ բաշխման, տրանսպորտի, ինչպես նաեւ արդյունաբերության եւ հիմնականում սարքավորումների եւ ավտոմատացված տեխնիկայի կառուցումն է: Միեւնույն ժամանակ հանդիսանում է նաեւ բժշկական տեխնիկայի, լուսատեխնիկայի եւ էլեկտրոնային բաղադրամասերի արտադրող եւ մատակարարող: Հայաստանում ուշադրության կենտրոնում են լինելու հատկապես էներգամատակարարման հեռախոսացանցի, տրանսպորտի բնագավառները եւ առողջապահության ոլորտը բժշկական տեխնիկայով զինելը: Դեռեւս 1995-ից «Սիմենսը» Երեւանում սկսեց հեռահաղորդակցության ցանցի վերազինում եւ ներկայումս հունական OTE ֆիրմայի հետ բանակցություններ է տանում հետագա համատեղ աշխատանքների ուղղությամբ: Գործունեության հաջորդ խնդիրը Հայաստանի էլեկտրակայանները նորագույն կառավարման տեխնիկայով հագեցնելն է, որի համար ենթադրում է ստանալ 40 միլիոն գերմանական մարկ գումարի պատվերներ: Իսկ հասարակական եւ վարչական հիմնարկությունները նորագույն տեղեկատվական տեխնիկայով զինելու ուղղությամբ ձեռնարկությունը ՀՀ կառավարության հետ կնքելու է 25 միլիոն գերմանական մարկի պայմանագիր:

«Սիմենսի» հայաստանյան ներկայացուցիչ Նորայր Խաչատրյանը նշեց, որ կան համագործակցության այլ հնարավորություններ, ինչպիսիք են Երեւանի օդանավակայանի թռիչքուղու լուսավորման աշխատանքները, ինչպես նաեւ հեռախոսացանցի ընդլայնում այն փաստով, որ բավարարի Հայաստանի ողջ բնակչության պահանջները:

Ա. Մ.

Ալավերդի. Երբ բուժվելու փող չկա

«ԵՐԵՎԱՆ», 5 ՀՈՒՆԻՍ Ընթացիկ տարում Ալավերդու հիվանդանոցում բուժում է ստացել 925 հիվանդ, որից միայն 45-ն է եղել վճարովի, այսինքն վճարովի հիվանդները կազմել են ընդհանուրի 4,8 տոկոսը: Վիճակը բարվոք չէ նաեւ պետպատվերի դիմաց բյուջեից տրվող հատկացումների գծով: «Ալավերդու հիվանդանոց» ՊՓԲԸ տնօրեն Լիպարիտ Սիմոնյանի վկայությամբ, հիվանդանոցում վճարվել է միայն փետրվար ամսվա աշխատավարձը: Ունեցած պարտքերի համար էլեկտրացանցի աշխատողները մի քանի անգամ անջատել են հիվանդանոցի էլեկտրասնուցումը, սակայն ոստիկանապետի եւ դատախազի միջամտությունից հետո այն վերականգնվել է:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ազգային

Հիմա իրական տվյալներ կան համազգային միասնականության համար

Հարցազրույց ՌԱԿ նախագահ Հայկաշեն Ուզունյանի հետ

Սկիզբը նախորդ համարում

– Նախկին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն առիթներով այն տեսակետն է հայտնել, թե սփյուռքահայ կուսակցությունները ժամանակավրեպ երեւույթ են: Անձամբ ես ըմբոստացել եմ այդ մտայնության դեմ, որովհետեւ կարծում եմ, թե քանի կա հայ սփյուռքը, պիտի լինեն նաեւ սփյուռքահայ կուսակցությունները, որոնք եթե ուրիշ ոչ մի խնդիր չունենան կատարելու, ապա գոնե հայապահպանման խնդիր պիտի կատարեն:

– Միայն այդ հարցը չէ, բայց քանի որ պարոն Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի նախագահության շրջանին Հայկական հարցը եւ Ցեղասպանության հարցը բարձիթողի ըրած էին, որպեսզի թուրքերուն հետ հարաբերություններ ունենալու դյուրություններ ստեղծվեին, իրենք կուզեին առժամաբար մոռնալ այդ հարցը, այդ ամենը կընար սփյուռքահայ կազմակերպություններուն խնդիրը: Ասիկա արդեն կբավեր, որպեսզի սփյուռքահայ կազմակերպություններն իրենց գոյությունը պահպանեին՝ շարունակելու այդ աշխատանքը, որ հետագային հայրենի իշխանությունները, երբ առիթը ներկայանար, մեր ձեռքեն առնեին եւ իրենք շարունակեին: Ուրեմն պետք չէր մոռացության տրվեր Ցեղասպանության հարցը, հետո եւ մեր ինքնապահպանման հարցը: Վերջ ի վերջո պատմության ընթացքին տեսանք, որ եթե հայ քաղաքական կազմակերպությունները չըլլային, ըլլա Դաշնակցություն, ըլլա ռամկավարները, ըլլա հնչակյանները, ոչ հայ դպրոց պիտի բացվեր, ոչ հայ երիտասարդական ակումբները պիտի կրնային գոյություն ունենալ: Անոնք է, որ հիմնական կերպով պաշտպանեցին, պահեցին այդ հաստատությունները: Անհատ մարդիկ, այո, կրնան, կաշխատին, բայց կհոգնին վերջ ի վերջո, կվերանան: Բայց կազմակերպություններու պարագային սերունդներ կուգան, մեկը մյուսին կհաջորդե, հաջորդը կառնե եւ կշարունակե աշխատանքը: Այդ է: Բայց Հայաստանի նախկին իշխանությունները սփյուռքի միայն քաղաքական կազմակերպությունները չէ, որ կուզեին ժամանցված նկատել, այլ նաեւ բոլոր հայկական կազմակերպությունները, նույնիսկ ՀԲԸ Միությունը, ՀՕՄ-ը: Իրենք կկարծեին, որ անոնք ժամանակավրեպ են այլեւս: Կուզեին իրենց շուրջը ստեղծել համագաղութային կազմակերպություն մը: Լոս Անջելեսի, Բեյրութի եւ այլ վայրերու մեջ փորձ ըրին ՀՀՇ ստեղծելու: Է, չըլլար: Մենք ոչխարներու հոտեր չենք, տարբեր քաղաքական մոտեցումներ ունինք շատ հարցերու վերաբերյալ:

– Դուք նպատակահարմա՞ր եք գտնում, որ մենք Թուրքիայի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատենք առանց նախապայմանների, այսինքն նախապես չպահանջենք, որ Թուրքիան ճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը եւ ընդունի իր պատմական պատասխանատվությունն իր նախորդների ոճրագործության համար:

– Պետք է պահանջենք, որովհետեւ այսօր կամաց-կամաց բոլոր միջազգային կազմակերպությունները եւ որոշ պետություններ սկսեր են ճանչնալ Եղեռնը: Ինչո՞ւ պիտի մենք չպահանջենք ասիկա:

– Խոսքիս ենթատեքստը, կարծեմ, կռահեցիք. ես համաձայն եմ Թուրքիայի հետ դիվանագիտական հարաբերությունների...

– Ես ալ համաձայն եմ...

– Բայց ես գտնում եմ, որ դրանից առաջ նա պիտի ընդունի Ցեղասպանության ոճրի պատասխանատվությունը:

– Ես ալ ատոր համաձայն եմ: Միայն այդ չէ, մենք բազմաթիվ հարցեր ունինք, որ հիմա սկսած ենք մեջտեղ բերել: Օրինակ, թուրքական դրամատուներուն մեջ պահ տրված հայկական գումարներուն փոխհատուցման հարցը: Վերջերս, երբ զվիցերիական դրամատուները ցանկը հրապարակեցին հրեաներու, որոնք այսօր չկան, մեռցված են եւ չեն պահանջած իրենց գումարները, անոնց մեջ հայկական անուններ ալ կային: Ինչո՞ւ մեր պետությունը չպահանջե այդ գումարները, երբ հրեաները կպահանջեն: Նույնինքն թուրքական դրամատուներուն մեջ մեր ժողովուրդը հսկա գումարներ ունեցած է, մեր ժողովուրդի սեփական հողերը, տուները, կալվածքներն ամբողջ թուրքերը գրաված են: Ինչո՞ւ պիտի մենք չկարողանանք պահանջել այդ գումարները: Ասիկա առիթ պիտի տա մեր պետության: Եթե թուրքերեն որեւէ բան չպահանջեն անոնք ինչո՞ւ պիտի զիջին: Պետք չէ խուսափինք, այսօր այլեւս 1918-ի շրջանը չէ, այսօր Թուրքիան չի կրնար Հայաստանը գրավել, փոխված են ժամանակները: Պետք է մենք պահանջենք մեր իրավունքները թուրքերեն նույնիսկ դիվանագիտական հարաբերություններ չկարենալ հաստատելու գնով:

–Մարդկանց մեջ մտայնություն կա, որ մեր պետության տնտեսական զարգացման գործում հարկ է առավել լավ օգտագործել սփյուռքահայ գործարարների ուժերը: Դուք դրան ինչպե՞ս եք նայում: **Հնարավո՞ր է սփյուռքահայ գործարարների ուժերի ու կարողությունների ներդրում Հայաստանում:**

– Հայաստանո՞ւմ: Սփյուռքը փորձեց, սակայն, դժբախտաբար, հուսախաբ եղավ: Ով որ փորձեց՝ վնասվեցավ, վարկաբեկվեցավ, կողոպտվեցավ, դրամ կորսնցուց, եւ վստահությունը կորսնցուց Հայաստանի նկատմամբ: Այսօր որուն որ ըսես սփյուռքի մեջ, որ կարելիություն ունի Հայաստանի մեջ ձեռնարկություն մը դնելու, կըսե՝ այսօր ժամանակը չէ, հետագային: Սկզբի շրջանին շատերը ոգեւորված եկան հայրենիք, բայց այսօր չեն ուզեր այլեւս հիշել ասիկա: Նախ պետք է վստահությունը վերականգնել Հայաստանի նկատմամբ, Հայաստանի մեջ գործող օրենքներու նկատմամբ, այդ օրենքներու եւ գործարարին իրավանց պաշտպանության նկատմամբ: Մենք հույս ունինք, որ ասիկա պիտի ընենք այս նոր իշխանության հետ հարաբերությամբ: Եթե նոր իշխանությունը հաջողի այդ վստահությունը ներշնչել արտասահմանին, վայրկյան մը իսկ չպիտի մտածենք, մեծ թե պզտիկ ձեռնարկություններ պիտի հիմնենք հոս:

– Ես մեծ մտավախություն ունեմ, որ դրա համար, Հայաստանի նկատմամբ սփյուռքի գործարարի վստահության վերականգնման համար, շատ ու շատ ժամանակ կպահանջվի: Մարդը գալիս էր այստեղ՝ հայրենիքում գործ սկսելու, եւ նրանից կաշառք էին շորթում:

– Միայն կաշառքը չէ, պաշտպանություն չունեին: Մեր այս տղան, Ռուբեն Թերզյանը, երեք միլիոն դոլար դրավ, եւ իր պաշտոնյաները զինքը դուրս ըրին, եւ մեկը չպաշտպանեց զինք: Վարդան Ուզունյանը կոնյակի գործով զբաղվեցավ. հսկայական դրամագլուխ դրավ հայկական կոնյակը գովազդ ընելու, շիշերու ուսումնասիրություն ընելու, նյութերը պատրաստելու, ատոր համար մեկ միլիոն դոլար ծախսեց, եւ այսօր չի ցանկար մտածել անգամ Հայաստանի կոնյակի մասին:

– Եթե սփյուռքահայ գործարարը վստահություն չունի իր պատմական հայրենիքում գործ սկսելու, ապա օտարն ինչո՞ւ պիտի ներդրումներ անի Հայաստանում:

– Այստեղ մեկ տարբերություն կա. շատ մեծ ընկերությունները մեծ հոգ չեն ըներ 2 մլն, 5 մլն կորսնցնելու: Հոս կդնեն, հաջողեցան՝ հաջողեցան, չհաջողեցան՝ մեծ կորուստ մը չէ: Փորձ կընեն, ինչպես Ռուսիա, Ադրբեջան, Վրաստան կընեն, որպես նոր երկիրներ: Քիչ մը ավելի հույս կդնեն հայերու պարկեշտության վրա: Այս անվստահության հարցն անոնց մեջ այդքան սուր չէ, որքան հայերու մեջ: Հայերն առաջինն էին, որ խանդավառեցան, եկան եւ հուսախաբ եղան: Բայց օտար խոշոր ինվեստորներ մեզմե չեն լսած ասիկա: Չենք ըսած, որ հայրենիքին չվնասենք...

– Ի՞նչ եք կարծում, Հայաստանի Սահմանադրության մեջ փոփոխություն կատարելը եւ սփյուռքահայությանը երկքաղաքացիության հնարավորություն տալը կնպաստի՞, որպեսզի սփյուռքահայ գործարարները գան Հայաստանում գործ սկսելու:

– Ես անձնապես շատ հավատացող չեմ այդ երկքաղաքացիության ստեղծած դժվարության: Ճիշտն ըսած, շփոթ հարց մըն է ասիկա: Կարգ մը երկիրներ երկքաղաքացիությունը կընդունին, կարգ մը երկիրներ չեն ընդունիր: Օրինակ, ես բելգիքացի եմ, եւ Բելգիքան չընդունիր երկքաղաքացիությունը: Արտասահմանի հայը ի՞նչ ընելու համար պիտի ուզե Հայաստանի քաղաքացիությունը: Պրակտիկ տեսակետով, գործի տեսակետով, նյութական օգտակարության տեսակետով ոչ մեկ նշանակություն չունի ասիկա, զգացական հարց է: Եթե դուն որեւէ օգտակարություն չունիս հայրենիքին, հայրենիքի մեջ չես բնակիր, հայրենիքի մեջ չես գործեր, հայրենիքի մեջ որեւէ գործ չես հաստատած, ինչո՞ւ հայրենիքի այդ առավելութենեն պիտի օգտվիս:

– Ես դրան նայում եմ զուտ բարոյական տեսակետից: Դա կնպաստեր սփյուռք-հայրենիք կապերի ամրապնդմանը:

– Ես չեմ կարծեր: Ասիկա ժամանակավոր կերպով գոհունակություն մը կուտա հայերուն, եւ կմոռնան:

– Իսկ ինչպիսի՞ն են Ձեր դիտարկումները սփյուռքի ապագայի վերաբերյալ: Մենք այստեղ շատ մտահոգված ենք սփյուռքահայ երիտասարդ սերնդի մայրենի լեզվից կտրվելուց:

– Իրապես ասիկա շատ մտահոգիչ հարց է: Կամաց-կամաց սերունդը ուծացումի ճամփան բռնած էր: Մանավանդ, երբ որ մարդիկ կային, կազմակերպություններ կային, որ հայրենիքի նկատմամբ ատելության զգացումը դրած էին սերունդներու մեջ: Իսկ մենք հակառակը կընեինք, թեեւ այստեղի կարգերը մեր գաղափարախոսության չէին համապատասխաներ, սակայն կաշխատեինք մեր երիտասարդությունը, մեր նոր սերունդները պահել հայրենիքի կողքին: Վարչախումբերն անցողիկ են, բայց ժողովուրդը, երկիրը հավիտենական են: Կջանայինք, ուրեմն, նոր սերունդին մոտ հայրենասիրության զգացումը զարգացնել: Եվ երբ որ Հայաստանն անկախացավ, նոր շարժում մը, նոր վերածնունդ մը առաջ եկավ: Նույնիսկ անոնք, որ հայերեն չեն խոսիր, հայերեն չեն գիտեր, բայց իրենց մոտ ալ ասիկա ծնավ, զարգացավ, եւ Հայաստան առաջինն ատոնք եկան, ատոնք վազեցին հոս: Եվ հետո ժամանակի հարց է: Հիմա երկու-երեք ժամեն Հայաստան կուգան կերթան մարդիկ, հաղորդակցությունը շատ դյուրացած է: Ասկե վերջ մենք այլեւս շատ մտավախություն պետք չէ ունենանք ուծացումի հարցով: Ընդհակառակն, այսօր դեպի արմատներ վերադարձի մեծ շարժում մը կա սփյուռքի բոլոր գաղութներուն մեջ: Իսկ սփյուռքը որեւէ երկրի համար հարստություն մըն է: Ճիշտ է, թուրքը մեզի Ցեղասպանությամբ շատ մեծ վնաս հասցուց, բայց այսօր սփյուռքը շատ մեծ հարստություն դարձած է հայրենիքին համար, եթե կարենանք օգտագործել:

Մենք ամենքս պիտի աշխատինք, որ սփյուռքի կազմակերպությունները զորանան, եւ հայրենի պետությունն ալ անոնց հետ համագործակցելու դյուրություններ ստեղծե: Հիմա հրեաները կուսակցություններեն անկախ, կուսակցություններեն վեր մասնավոր մարմին մը ունին, որ երբ հիմնական հարց մը կուգա, այդ մարմինը կորոշե ամբողջ Իսրայելի վերաբերյալ իրենց ընելիքը, եւ բոլորը կհետեւին ատոր: Նույնը պետք է ընենք հավանաբար մենք: Եթե սփյուռքը գիտնա, որ բոլոր կազմակերպությունները միացած են հայրենիքին ի նպաստ, վստահ եղեք, որ այսօրվան համեմատ բազմաթիվ անգամներ ավելի շատ սփյուռքը կրնա օգտակար ըլլալ Հայաստանին: Ու ամենեն առաջ եկեղեցին պիտի միանա, եկեղեցին այսօր բաժանման ազդակ է:

– Շատ դժվար հարց է. ի՞նչ անենք, որ եկեղեցին միանա:

– Չէ, շատ դժվար հարց չէ: Որ կըրցանք Դաշնակցություն եւ ռամկավարները նույն մարդուն, նույն նախագահին շուրջ հավաքվիլ, ինչո՞ւ ասիկա չընենք եկեղեցվո պարագային: Դաշնակցությունը եկեղեցին կգործածեր հայրենիքին դեմ, անոր դեմ դրոշակ պարզելու ձեւ մըն էր: Հիմա այդ հարցը փակված է, քանի որ այսօր Դաշնակցությունը, երբ հայրենիքի իշխանության հետ համախորհուրդ կգործե, այլեւս անհրաժեշտություն չկա, որ Անթիլիասի դրոշակը պարզե հայրենիքի դեմ: Հետեւաբար պետք է, որ այդ հարցը Դաշնակցության հետ կարողանանք լուծել: Թերեւս մենք առիթ կստեղծենք Դաշնակցության հետ այդ ուղղությամբ խորհրդակցելու, հանրապետության նախագահն ալ այսօր ազդեցություն ունի Դաշնակցության քով, հավանաբար կդյուրանա հարցը:

– Այդ պարագային շատ մեծ հայրենասիրություն կպահանջվի Արամ կաթողիկոսից:

– Դաշնակցությունը եթե որոշե կրնա ընել: Այն պայմանները, որոնք Վազգեն կաթողիկոսը դրած էր, պետք է ընդունիլ: Արամ կաթողիկոսը շատ դժվար մարդ է եւ շատ ժխտական ընթացքի մը մեջ է Էջմիածնին նկատմամբ: Հազիվ Գարեգին կաթողիկոսը ոտքը կդնե տեղ մը, հաջորդ օրն ինքը հոն է: Քիչ մը ալ ծիծաղելի կըլլա: Ճիշտ է, նախորդ իշխանությունը պարտադրեց Գարեգին կաթողիկոսին: Չեմ ըսեր, թե անարժան էր, հակառակը, արժանավոր մարդ մըն է, բայց ասիկա ժողովուրդեն պետք է գար: Այն ձեւը, որ որդեգրվեցավ՝ զինքը հոս բերելու, ժողովուրդին մոտ դժգոհության առիթ տվավ: Եվ գիտեմ, որ Հայաստանի մեջ իր նկատմամբ դեռ որոշ թերահավատություն կա, կամ որոշ անբարյացակամություն կա:

– Գիտե՞ք ինչու: Բոլորին թվում էր, թե նա նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ճնշմամբ ընտրված անձնավորություն է, եւ այն անբարյացակամությունը, որ կար նախագահի նկատմամբ, ակամա տարածվում է նաեւ կաթողիկոսի վրա: Ես չէի ուզենա, որ այդպես լիներ, որովհետեւ հայ ժողովուրդը գոնե մի անառարկելի համազգային սրբություն պիտի ունենա: Եվ դա պիտի լինի Էջմիածինը, Էջմիածնի կաթողիկոսը:

– Ճիշտ եք, բայց Վեհափառը Հոռ մի պատին պես անընդհատ ճամփուն վրա է, դուրսն է: Հարկ է, որ ավելի շատ մնա Հայաստան...

– Սփյուռք-հայրենիք տնտեսական, եկեղեցական կապերից զատ շատ կարեւոր են նաեւ մշակութային կապերը: Ես երախտագիտությամբ պիտի նշեմ, որ անձամբ Դուք շատ նախանձախնդիր եք այդ հարցում, ձեր միջոցներով հիմնել եք ԹՄՄ «Հայկաշեն Ուզունյան» գրական մրցանակը, որ արդեն 27 տարի շնորհվում է մտավորականությանը, գրողներին: Ուրախությամբ նկատեցի, որ այսօր էլ ուշի-ուշով հետեւում եք հայրենի գրականության ընթացքին. վերջերս առիթ ունեցա «Հայաստան» թերթում կարդալու ձեր շատ խորաթափանց ու սրտագին գրախոսականը Սիլվա Կապուտիկյանի «Էջեր փակ գզրոցներից» հիանալի գրքի մասին, որ առաջիններից մեկը նաեւ ես եմ գրախոսել «Ազգում»:

– Սիլվաներ մենք շատ չունինք: Եվ սփյուռքի մեջ ալ չունինք այսօր մտավորական մը, որ հակահայաստանյան ընթացքի մեջ գտնվի: Քոչարյանեն ալ առաջ, անկախութենեն վերջ, միշտ մեր մտավորականությունը եղած է հայրենիքին հետ: Շարք մը կուսակցական մտավորականներ իրենց ղեկավարության հետ համաձայն չէին Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի շրջանին անոնց վարած քաղաքականության նկատմամբ: Այսօր առավել եւս արտասահմանի մեր մտավորականությունը հայաստանանպաստ դիրքորոշում մը ունի: Բայց Հայաստանի մեջ է, որ ես զգացի, թե ի նպաստ եւ աննպաստ կեցվածքներ կան արտասահմանի մտավորականության նկատմամբ: Ասիկա ինչե՞ն կուգա՝ թերեւս իրենց կուսակցական պատկանելութենե՞ն, ինչպես Սիլվայի պարագային, որ տեսակ մը հակամարտության մեջ էր իշխանության հետ:

– Սիլվան միշտ համազգային մեծություն է եղել, բայց նախորդ իշխանությունը տկարամտությունն ունեցավ լեզվագարություններ թույլ տալու նույնիսկ Սիլվայի հասցեին: Եվ ցավալի է, որ երբ մենք ըմբոստանում էինք այդ իշխանությունների դեմ, սփյուռքահայ մտավորականության մի զգալի մասը, շփոթելով հայրենի պետությունն ու իշխանությունը, դրսից մեզ հայրենասիրության «դասեր էր տալիս»: Այդ հանգամանքը, թերեւս, դեր ունեցավ, որպեսզի հայրենի մտավորականությունն էլ անվստահությամբ վերաբերի սփյուռքի մտավորականությանը: Ավելին, այդ անվստահությունը տարածվում էր ընդհանրապես սփյուռքահայերի վրա, այստեղ այն մտայնությունը կար, թե սփյուռքահայը գալիս է Հայաստան ոչ թե մեզ օգնելու, այլ՝ հարստանալու: Ես ուզում եմ, որ Դուք սա իմանաք:

– Գիտեմ: Դժբախտաբար, հայրենի մտավորականության մեջ ասիկա բարդույթ է ավելի, քան թե համոզում: Այդ բարդույթը պետք է վերցնել: Վերջ ի վերջո, եթե սփյուռքահայը հոս շահելու նպատակով ալ կուգա, աս ալ օգտակար է հայրենիքին: Եվ ինչո՞ւ չպիտի շահի: Եթե այնտեղ սերունդե-սերունդ աշխատելով քանի մը սենթ շահած է, ինչո՞ւ պիտի հայրենիքին մեջ կորսնցնե: Կկարծեմ, որ ասիկա բարդույթ է ունեւորի եւ չունեւորի միջեւ, ժամանակի հետ կվերանա, եւ մեր միասնությունն այլեւս անխորտակ կըլլա:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

Թուրքերը դարձյալ չափազանց զգացմունքային ձեւով արձագանքեցին Հայկական հարցին՝ ի վնաս իրենց իսկ շահերի: Ֆրանսիայում մայիսի 29-ին ընդունված ընդամենը մեկ նախադասություն պարունակող Հայոց ցեղասպանության օրինագիծը չի նշում ոչ կատարողների (Օսմանյան կայսրություն, Թուրքիա կամ թուրքեր), ոչ էլ կատարված վայրի կամ երկրի անունը: Այնպես որ, կելու համար:

Դեռ ավելին: Փորձելով ժխտել, նրանք անգիտակցաբար ընդունում են, որ ցեղասպանություն է կատարվել: Դրա լավագույն օրինակը կարող եք տեսնել «Թրքիշ դեյլի նյուզ» թերթի մայիսի 29-ի համարի հոդվածում, որտեղ նշված է. «Օսմանյան կառավարությունը 1915 թ. որոշեց հայերին տարագրել դեպի Սիրիա: Ճանապարհին, ըստ Թուրքիայի, հայերը մահացան հիվանդություններ-

խորհրդարանների, ինչպես նաեւ Բելգիայի Սենատի նմանատիպ որոշումներին: Նորընտիր նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորությամբ Հայաստանում կազմավորված առավել ակտիվ կառավարության եւ իր կենսունակությունը վերագտած սփյուռքի ջանքերի համագործակցության շնորհիվ «ժխտման պատը» սկսել է փուլ գալ: Մեր նպատակը պետք է լինի մեկուսացնել Թուրքիային, նրան դարձնել

ՍՓՅՈՒՌՔԻ ՄԱՍԻՆ

Ցեղասպանության ճանաչումը նպաստավոր է Թուրքիայի շահերին

միանգամայն հասկանալի է, որ Թուրքիայի իշխանություններն անմիջապես վերցնելով կատարվածի պատասխանատվությունը, մեղադրեցին Ֆրանսիային՝ հակաթուրքական մի օրինագիծ ընդունելու մեջ: Մի՞թե սա հանցագործությունն ընդունելու դասական օրինակ չէ:

Նրանց վարքագիծը նաեւ ցույց է տալիս, որ բացի արատավոր անցյալ ունենալուց, նրանք վարվում են այն փչացած երեխայի նման, որ տակնուվրա է անում շուրջբոլորը եւ աղմուկ բարձրացնում ամեն անգամ, որ իր ուզածը չեն կատարում:

Թուրքերն անխոհեմաբար հարձակվելով Ֆրանսիայի վրա եւ սպառնալով առեւտրի բնագավառում սահմանափակումներ մտցնել, իրենց են հակադրում մի երկրի, որը նրանց ամենաջերմ պաշտպանն է Եվրամիությունում:

Չեմ ցանկանում խորհուրդ տալ թուրքերին, բայց եթե նրանք անգամ մտածեն հանդարտությամբ խորհրդածեն իրենց իսկ շահերի մասին, կտեսնեն, որ միակ ճիշտ լուծումը գերմանացիների նման իրենց նախնիների ոճիրն ընդունելն է եւ հայտարարել, որ Օսմանյան կայսրության կողմից իրոք կատարվել է ցեղասպանություն: Ժխտելով եւ հերյուրանքներ հորինելով, նրանք պարզապես իրենք իրենց մեղսակից են դարձնում ոճրագործությանը եւ ստիպված հսկայական գումարներ են ծախսում պատմական մի անառարկելի փաստի ժխտումը շարունա-

րից, վաս եղանակից, ֆիզիկական թշնամական պայմաններից եւ տարածաշրջանում էթնիկական խմբավորումների միջեւ տեղի ունեցած կռիվներից»: Որպես ցեղասպանության ժխտում հրամցված այս նախադասությունն ինքնին հակառակն է ապացուցում արձանագրելով, որ իրոք կատարվել է ցեղասպանություն: ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի 1948 թ. դեկտեմբերի 9-ին ընդունած ցեղասպանության ոճրի կանխարգելման եւ պատժման կոնվենցիայի համաձայն, ցեղասպանություն է որակվում որեւէ մեկն այն հինգ արարքներից, «որոնք գործադրվում են որեւէ ազգային, էթնիկական, ցեղական կամ կրոնական խմբավորում ամբողջությամբ կամ մասամբ բնաջնջելու մտադրությամբ»: Բացի ուղղակի սպանությունից, ՄԱԿ-ը ցեղասպանություն է որակել նաեւ «դիտավորյալ» ստեղծումն այնպիսի պայմանների, որոնք առաջ կբերեն տվյալ խմբավորման ամբողջական կամ մասնակի բնաջնջումը»:

Այնպես որ, եթե թուրքերը նույնիսկ մի հայ էլ սպանած չլինեն, մի ամբողջ ժողովրդի բռնի տարագրելը դեպի Սիրիայի անապատները անջուր եւ անսնունդ, ինքնին ապացույց է, որ նրանք ստեղծել են հայերի ոչնչացումն առաջ բերող պայմաններ:

Ֆրանսիայի ԱԺ-ի որոշումը հետեւեց Ռուսաստանի Դումայի, Հունաստանի, Կիպրոսի եւ Արգենտինայի

միակ երկիրը, որն անամոթաբար շարունակում է հանկերգել իր ռեւիզիոնիստական քաղաքականությունը: Ի վերջո թուրքական կառավարությունը այլընտրանք չի ունենալու եւ ընդունելու է ցեղասպանության փաստը կանգնելով ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհի առաջ ծիծաղի առարկա դառնալու վտանգի առաջ:

Բայց եկեք ողջամիտ լինենք եւ գերվստահ հայտարարություններ չանենք: Մենք գործ ունենք մի կառավարության հետ, որը ծայրահեղ միջոցների է դիմում խոչընդոտելու Հայկական ցեղասպանության վավերացումը: Հաջորդ «մարտադաշտը» Ֆրանսիայի Սենատն է լինելու, որտեղ ավելի շատ թուրքամետ անդամներ կան, քան խորհրդարանում: Հիշենք, որ ԱՄՆ-ի Ներկայացուցիչների պալատը երկու անգամ (1975-ին եւ 1984-ին) ընդունեց Հայկական ցեղասպանությունը հիշատակելու որոշումը, սակայն այդ որոշումը չվավերացվեց Սենատի կողմից: Նման մի որոշում էլ 1995 թվից խունացել է Ներկայացուցիչների պալատում: Քանի դեռ Թուրքիան տառապում է ներքին անկայունությունից եւ թշնամական հարեւանների գոյությունից, մենք պետք է հետեւողականորեն առաջ մղենք մեր քաղաքականության օրակարգային հարցերը:

ՀԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ

«Կալիֆոռնիա կուրիեր»

Հունիս 4

«ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ» ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ

Ո՞ւմ դասվերն է կատարում ամերիկյան համալսարանի պրոֆեսորը

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ՀՈՒՆԻՍ, «ՍՆԱՐՔ»: «Միայն Թուրքիայի՝ այդ Չարի եւ Կեղծի պետության քայքայման եւ փլուզման դեպքում տարածաշրջանում կարող է արդարություն տիրել, խաղաղություն ու կայունություն հաստատվել»: Երեկ Երեւանում նման հայտարարությամբ հանդես եկավ Հայ-քրդական հետազոտությունների կոմիտեի նախագահի, ԱՄՆ-ի Թաֆտսի համալսարանի դոկտոր, պրոֆեսոր Հենրի Աստարջյանը: Հենրի Աստարջյանը Թուրքիայից բռնագաղթած հայերի որդի է, ծնվել է Իրաքում, այժմ բնակվում է ԱՄՆ-ում:

Երեկ Հայաստանի ամերիկյան համալսարանում «Քրդական հեղափոխությունը եւ Հայ դատը» դասախոսությամբ հանդես գալով, Աստարջյանը լուսաբանեց Թուրքիայում քրդական շարժման եւ Արեւմտյան Հայաստանի ազատագրման համար ազգային պայքարի՝ փոխկապվածությունը եւ փոխներգործությունը՝ լսարանին ներկայացնելով այդ գործընթացների զարգացման պատմությունը, դրանց արդյունքները եւ ընդլայնման միտումները:

«Հայերը չեն կարող ուշադրություն չդարձնել քրդերի ազատագրական պայքարին թեկուզ այն պատճառով, որ այդ գործընթացները ընթանում են պատմական Հայաստանի տարածքում», հայտարարեց նա նշելով, որ Արեւմտյան Հայաստանի ազատագրման համար կարեւոր է սերտորեն համագործակցել քրդերի հետ: «Ճիշտ է, օսմանյան Թուրքիան 1915 թ. հայերի ցեղասպանության իրականացման համար որպես գործիք օգտագործեց քրդերին, իսկ քրդերը մեղավոր են հայերի դեմ բազում ստորություններում, ասաց Աստարջյանը, սակայն քրդերը արդեն ճանաչել են 1915 թ. հայերի ցեղասպանության մեջ իրենց մեղքի բաժինը, հայերին ճանաչում են ավագ եղբայր, իսկ քրդական աքսորյալ կառավարության հետ, այսօրվա դրությամբ, դժբախտաբար, պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել եւ անհրաժեշտ պայմանագրեր են ստորագրվել միայն Բիբլիական Արարատի շուրջ, որը քրդերը ճանաչել են բուն հայկական»: Նա նշեց, որ «հայերը չպետք է թույլ տան քրդական հակամարտության դաշնային մեխանիզմի գործառում, այլապես նրանք ընդմիշտ կկորցնեն Արեւմտյան Հայաստանը եւ երբեւիցե ի վիճակի չեն լինի ետ բերել»:

Ընդհանուր առմամբ, պաշտպանելով քրդական շարժումը՝ Հենրի Աստարջյանը կտրականապես դատապարտեց «Թուրքիայից դուրս՝ այլ պետությունների տարածքում քրդերի հավակնությունները»: «Թուրքիային շրջապատող բոլոր երկրները մեր մեծավոր բարեկամներն են եւ Թուրքիայի ամենամեծ թշնամիները», հայտարարեց նա:

Լսողներից մեկի հարցին, թե «ո՞ւմ գործակալն է նա եւ ի՞նչ է անում Հայաստանում», Աստարջյանը պատասխանեց, որ «հայ ժողովրդի գործակալն է, Հայաստան է ժամանել Առաջին Հանրապետության 80-ամյակի տոնակատարությունների առիթով»: Բացի այդ, հայտնեց պրոֆեսորը, Հայաստանում ինքը փորձում է հասնել ՔԲԿ՝ ներկայումս հանրապետության բանտերում արգելափակված 8 անդամների ազատմանը:

Մեր կողմից ավելացնենք, որ առնվազն տարակուսանք է պատճառում Հայաստանի ամերիկյան համալսարանում այս դասախոսության անցկացումը, դրա նպատակահարմարությունը: Մանավանդ որ դասախոսության թեման շարժել էր հետաքրքրությունը Հայաստանում օտարերկրյա դեսպանատների, որոնք առաքել էին իրենց ներկայացուցիչներին: Տարածաշրջանում տիրող ռազմաքաղաքական փափուկ կացության ֆոնի վրա նման ելույթները կարող են դիտվել բոլորովին այլ կերպ, քան «գիտական» զեկուցման բնույթն է ենթադրել տալիս: Կարելի է նման մտավարժանքներով զբաղվել Մ. Նահանգներում, Թաֆտսի կամ այլ համալսարաններում, սակայն Հայաստանում, այն էլ՝ Հայ-քրդական հետազոտությունների տարօրինակ «կոմիտեի» նախագահի կողմից, քաղաքականապես անհեթեթ է եւ նույնիսկ վտանգավոր:

ՀՈՒՆԱԿԱՆ ՄԱՍՈՒԼ

Օգնեք մեզ, որ վերակառուցենք մեր գյուղերը

Լեռնային Ղարաբաղի հույների ողբերգությունը

Լեռնային Ղարաբաղ... Մի քանի տարի առաջ ամբողջ աշխարհը ցնցված էր այդ շրջանում ծավալված ողբերգական իրադարձություններից: Հայերն ու ազերիներն անգիջում կռվում էին միմյանց դեմ: Զոհաբերվում էին նաեւ այդ տարածքում ապրող հույների կյանքը եւ ունեցվածքը:

Պատերազմի հենց սկզբից առաջին գծում էր հունական Մեհմանա գյուղը: Նրա բնակչության ողբերգության վրա մինչեւ այժմ քեւեռվել է հասարակայնության, հասարակական գործիչների եւ ժուռնալիստական աշխարհի ուշադրությունը: Մարդասիրական օգ-

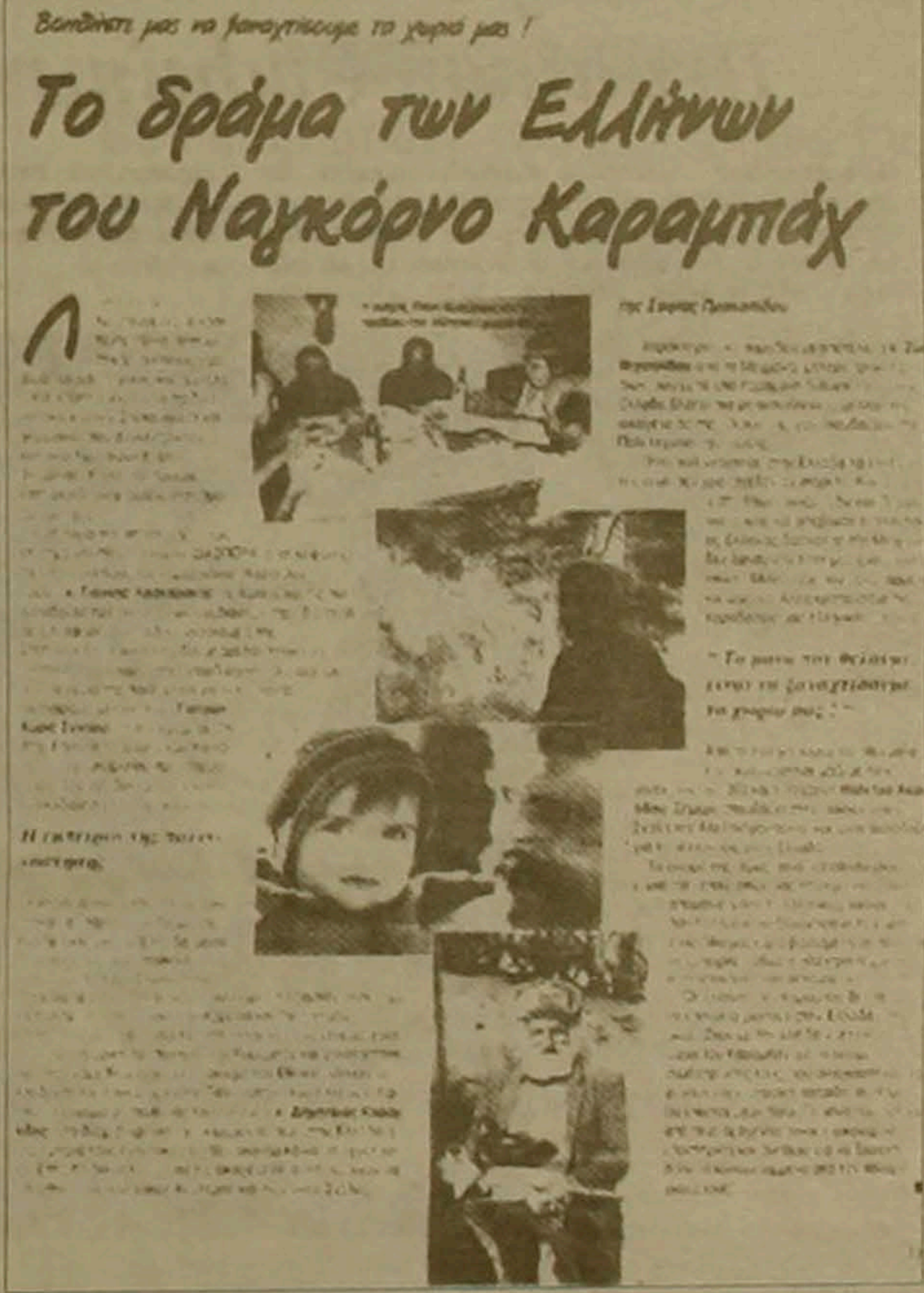
Βοηθήστε μας να ξαναχτίσουμε τα χωριά μας !

Το δράμα των Ελλήνων του Ναγκόρνο Καραμπάχ

նությունը տեղ է հասցվել հաջողությամբ: Ոչ ոք չի կարող նկարագրել այն զրկանքները, որոնց ենթարկվել են մեր տարաբախտ եղբայրները:

Ծննդյան տոներից փոքր-ինչ առաջ մարդասիրական օգնության քանհինգ տոննա բեռը (պարեն, հագուստ, բժշկական ու տեխնոլոգիական սարքեր, որոնք նախատեսված էին Ստեփանակերտի մանկական հիվանդանոցի համար, ինչպես նաեւ դեղորայք), որ էվրոսի, Ֆլորինայի, Կիլկիսի եւ Դրամայի նահանգների ազգաբնակչության հանգանակած միջոցներով էր ձեռք բերվել, հասցվեց հասցեատերերին:

Առաքելության հաջողությունը, ինչպես նշեց էվրոսի նահանգային խորհրդի նախագահի Յանիս Լասկարակիսը, որը գլխավորել է օգնության առաքման գործը, հատկապես Ստեփանակերտի մանկական հիվանդանոցի վերաբերյալ գերազանցել է նախաձեռնողների ամենալավատեսական ակնկալիքները: Ղարաբաղի երեսուն երեխա հաջողությամբ վիրաբուժական գործողությունների ենթարկվեցին «Բժիշկներ առանց սահմանների» կազմակերպության ներկայացուցիչ մանկավիրաբույժ տիկին Էլենի Թեոխարուսի ձեռքով: Հիշեցվում է, որ եվրահամայնքների հանձնաժողովում ներկայացված է 500 հազար դոլար արժողությամբ մի ծրագիր մանկական հիվանդանոցի վերակառուցման համար:

Ղարաբաղի հույների մեծ մասն այսօր գաղթականներ են դարձել Ռուսաստանում, Հայաստանում եւ Հունաստանում:

1993-ի գարնանը երեսուն հույն ընտանիք հեռացավ պատերազմի արհավիրքից եւ տեղավորվեց Ֆլորինայի նահանգում՝ հայրենադարձվող հույների ընդունման եւ տեղավորման ազգային հիմնարկության կառուցած քաղաքամասում: Ինչպես հաղորդում է քաղաքամա-

սի պատասխանատու Դիմիտրիոս Կարամլիդիսը, նրանց մեծ մասը տնտեսապես եւ մասնագիտորեն բարեհաջող վիճակում է: Այդ ընտանիքներից յոթ երեխա ընդունվել է հունական երկրորդական ու բարձրագույն դպրոցներ:

Բնորոշ օրինակ է Մեհմանա գյուղից եկած տիկին Զոյի Միխայիլիդուն: Երեք երեխաների տեր այդ մայրը Հունաստանում իր գտնվելու տարիներին լավատեսությամբ է լցված իր վաղվա նկատմամբ. երկու որդիները սովորում են Քսանթի քաղաքի պոլիտեխնիկական ինստիտուտում: Հունաստան հայ-

րենադարձվելու օրերին հունարենից նրա գիտելիքները խղճուկ էին, գրեթե չկային: Ինչպես ինքն է ասում, երբ կյանքից հեռացավ Մեհմանացի վերջին հույն ուսուցիչը, հունարենն այլեւս չդասավանդվեց. «Մենք խոսում էինք պոնտոսյան հունարեն, հայերեն եւ ռուսերեն լեզուներով, սակայն պահպանում էինք հունական ավանդույթները», ավելացնում է նա:

Մեհմանացի հույն երեխաներից է նաեւ 19-ամյա Էլեկտրա Ակբիտիդուն, որը ծնողների հետ հայրենադարձվել է 1993-ին: Այժմ նա սովորում է Ալեքսանդրուպոլիսի մանկավարժական ինստիտուտում, սակայն երազում է վերադառնալ իր գյուղը, որտեղ, ինչպես նշում է, մնացել է 11 հունական ընտանիք, որոնք պայքարում են իրենց գյուղը վերականգնելու համար: Էլեկտրան մասնակցել է մարդասիրական օգնության կազմակերպմանը եւ առաքմանը եւ նրա վկայությունը հիմնվում է անձնական դիտարկումների վրա:

«Ղարաբաղի հույները չեն ուզում Հունաստան հայրենադարձվել», ասում է Էլեկտրան, ապրում են Ղարաբաղի ավելի լավ օրերի հեռանկարի հույսով եւ երազում են, որ իրենց հայրենակիցները, որոնք հարկադրաբար հեռացել են իրենց պատմական հայրենիքից, շուտով վերադառնալու են: Միակ բանը, որ նրանք ակնկալում են իրենց ազգակիցներից, տնտեսական աջակցությունն է եւ օգնությունը, որպեսզի նրանք կարողանան վերակառուցել պատերազմից ավերված իրենց գյուղը»:

ՍՈՖԻԱ [illegible]

«ԷԼԼԻՆԻԿԻ ԳԻԱՍՊՈՐԱ» ԱՄՍԱԳԻՐ

Թարգմ. Հ. Ղ.

Հոդվածը մեզ է տրամադրել Հայաստանի հույների ֆեդերացիան

digitised by A.R.A.R.@

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

«Լսեցի՞ք Շահ-Մուրատյանը, եթե ոչ ծեր կյանքի գեղեցկագույն հաճույքներեն մին կորսնցուցիք: Եթե Ֆրեզնոյի մեջ կա հայ մը որ կամա-ակամա այլ եւ այլ պատճառներով հայ ազգի արդի այս մեծագույն երգիչը լսելու առիթը կորսնցուց, կորսնցուց նաեւ հոգեկան հրճվանքի մը այս չքնաղ ժամանցը զոր միայն բարին ու գեղեցիկը կրնան գնահատել: Նույնպես եթե կա տեղական գեղարվեստասեր ամերիկացի մը որ կամ հայ անունեն նախապաշարված եւ կամ երրորդական կամ միջին արտիստ մը ըլլալու կասկածեն տարուբերյալ պատրվակներով փախցուց Մշո այս մերը զոր վայելեցին շնորհու Շահ-Մուրատյանի: «Հապրպան» գյուղական այդ պարզ հովվական սիրերգը, ինքնին բնական սիրային բանաստեղծություն մը դրդեց բոլորի սրտերը, յուղելով գեղացվույն զգացմանց նրբագույն էջերը: Շատ աչքեր թրջեցան եւ սրտեր հուզեցան երբ վերջին շեշտը ծայնեց Շահ-Մուրատյան «Հապրպանի» նոթերեն: Երբ հասավ այդ վայրկյանը որ ատեն հայ արթիստը իր վերջին նոթը պիտի հնչեր, ո՞վ ուզեց արդյոք ծգել իր աթոռը եւ զրկվիլ այդ չնաշխարհիկ ծայնական փարթամ խնջույքեն: Հիացում, սքանչացում եւ տեսակ մը ազգային բարձր հպարտություն մը, անբնական ճիգերու, կրնա բարձրանալ մարդկային ծայնի կարողության սահմանին մեջ, խաղի մը նոթաներու բարձրագույն զենիթը եւ ընդհանուր ունկնդրության վրա պակուցիչ սքանչացում մը փռթել, որչափ դյուրությամբ իջնալ ծայնի ամենեն տողին աստիճանները հազիվ թե լսելի, որ սակայն կարելի է լսելի ըլլալ նույնիսկ ընդարձակ թատրոնի մը մեջ առանց խռպոտ կամ կոշտ շեշտերու ազդեցության: Անիկա նույնչափ դյուրաթեք սահունությամբ կրնա երգել ֆրանսիական երգ մը որչափ հայերեն, խառնելով արեւմտյանը արեւելյանի հետ եւ այնպես արտադրելով եղանակ մը որ

Հայ մեծանուն երգիչ Արմենակ Շահմուրադյանը

Անզուգական Արմենակ Շահմուրադյանի մասին բազմաթիվ եւ բազմապիսի հուշերից իր ջերմությամբ, անկողմնակալությամբ, ամբողջականությամբ աչքի է ընկնում ամերիկահայ «Ասպարեզ» թերթի թիվ 388-ում 1919 թվականին տպագրված Երվանդունու հոդվածը, որը երգչի ծննդյան 120-ամյակի առթիվ սիրով ներկայացնում եմ «Ազգ»-ի խմբագրությանը ամբողջությամբ:

ԽԱՉԻԿ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

հայ սոխակը լսելու առիթը, այսու ցույց տվավ թե գեղարվեստական իր ճաշակը եւ կրթությունը տակավին հասած չէ իր բարձր մակարդակին: Որովհետեւ Շահ-Մուրատյանը, լսող տեղացի ամերիկացիք կը վկայեն թե աշխարհի լավագույն երգիչներեն մին լսելու բարեպատեհ առիթը վայելած են:

Այո, երբեք չափազանցած չենք ըլլար երբ «աշխարհի լավագույն երգիչներեն մին» կոչենք զայն, որովհետեւ Փարիզի քոնսերվատորիեն հաջողագույն քննություն մը անցնելով առաջին մրցանակին արժանանալ, եւ ուրիշ [illegible] վարին օրերու մեջ ֆրանսիական եւ այլ եվրոպական խստապահանջ համայնքներու առաջ ծափահարություններ խլել շատ դժվարին բան մըն է զոր միայն կրնան շահիլ Մելպաներ, Մենտրեններ եւ Քարուսոներ, դժվարին նամանավանդ հայ օտարականի մը համար որ պարտի մաքառիլ այլեւայլ խութերու հանդեպ: Շահ-Մուրատյան իր բնական տաղանդով, եւ անխոնջ աշխատասիրությամբ հաջողած է արժանավորապես շահիլ այս մեծ տիտղոսը եւ հաղթության այս դափնին այնչափ կը պատկանի իր անձին որչափ ընդհանուր հայության:

Շահ-Մուրատյան անցյալ կիրակի, կես օրեն վերջ Հուայթ թատրոնի մեջ համախմբված հայ թե օտար երկսեռ բազմության մը առաջ ցույց տվեց բառին բուն նշանակությամբ թե ինքը ծայնական գեղարվեստի արթիստ մըն է, որո նմանը շատ հազվադեպորեն Խաղաղականի ափունքը ոտնակոխած է: Եվ հետո ցույց տվավ թե իր հոգին եւ ամբողջ էությունը հայ է եւ հայ պիտի մնա: Սեն-Սենի «Զանգակը» եւ Պերմենի «Հնդական երգը» երկուքն ալ բավական դժվարին կտորներ էին, կատարյալ կարող երգչի մը ջղերը փորձափի մը ենթարկելու աստիճան: Եվ երգիչը այդ փորձությունեն ելավ պատվական կերպով:

Շահ-Մուրատյան ալ ավելի հրապուրիչ եւ քաղցրական կըդառնա, երբ բարձրաթռիչ քայլերգերը եւ մեղուանուշ սիրերգերը կըծայնե: Ֆրեզնոյի հայ երբեք չպիտի մոռնա անոր «Հայաստան» ու «Հապրպանը», կարծես Մշո քաջակորով մի աղեղնավորն է, որ կուրծքի հեւիհեւ մակընթացությամբ մը հսկա շեշտերով մեզ հայտնել կուզե թե Հայաստանը տակավին կապրի, թեեւ արյունված, խողխողված, ջլատված: Անցյալ կիրակի Հուայթ թատրոնի մեջ հավաքված հայ եւ օտար ունկնդիրք հաճոյալի հիշողությամբ մը չպիտի մոռնան այն ժամիացած ներքին հոգեկան հափշտակության, ահա այս զգացմամբ էր որ կծգեր ամեն հայ թատրոնի սրահը, երբ այլեւս Շահ-Մուրատյան բեմի վրա չպիտի երեւեր:

Անցյալ կիրակի օտարը զգաց թե հայը միայն այրունվիլ, ընդվզիլ եւ չէ որ գիտե, այլեւ հայը կրնա նաեւ երգել եւ սիրտ եւ հոգի ցնցել ու թունդ հանել: Հայը գիտեր թե Մշո լեռնահովիտ քաջաքունք հայրենասերներ արտադրած էր, բայց այս ալ գիտցավ թե Մուշը երգիչներ ալ կրնա արտադրել Շահ-Մուրատյաններ, որոնք մինչեւ եվրոպական մայրաքաղաքներու բեմերուն էլեկտրական ջահերուն առաջ կրնան փայլիլ, որոնք Տարոնի ձորերեն մինչեւ Շանզ Էլիզեի լուսավառ հրապարակները ու պողոտաները սավառնելով Բարիզյան ծայնական Հերկուլեսներուն հետ միասին մրցանակներ ծեռքը ծգել:

Բայց Շահմուրատյան մեզ կհարցներ. «Միթե երգելն ալ կռիվ չէ՞»: Այո, ազնիվ հայրենակից, երգելն ալ կռիվ մըն է, զգայական, հոգեցունց կռիվ մը, ուր մարդ պահ մը խելակորույս, նյութական աշխարհը հետո ծգած, բարվույն եւ գեղեցիկն հավերժահարսած պահապան կռվող զինվորն ըլլալը կը բաղծա:

Երեք մասնավոր կետեր կան նշմարելի, որոնք մեր սիրելի հայրենակիցը կրնան հավասարեցնել աշխարհի ուրիշ երեւելի երգչուհու պատվույն, որոնցմե միայն քչերու վրա կրնանք նշմարել այս առավելությունները:

Առաջին. Շահ-Մուրատյան բնական դյուրաթեքությամբ մը, առանց կըղյութե զգայուն սրտերու խորագույն թելերը:

Երկրորդ. Շահ-Մուրատյան իր ծայնը արտադրելու համար երբեք դժվար ու անբնական միջոցներու եւ ջանքերու չի դիմեր: Իր ծայնի բնական ճոխությունը եւ ծայնի արվեստին բարձր մշակությունը կարող կընեն Տարոնի այս քաղցրալուր թռչունը կառավարել ծայնի դժվարին ելեւէջները, հանգիստ ու բնական դյուրությամբ մը, առանց արտաքո կարգի ճիգերու օգնության: Շահ-Մուրատյանի կուրծքն ու թոքերը կարծես հսկա, վճիտ ծայնական շեշտերու հրաբուխ մը են, որոնք ալեծածան կոհակներուն նման, կուրծքն ու թոքը պատռելով դուրս կը սլանան եւ կոր վայրիվեր կըբարձրանան նոթաներու բարձրագույն աստիճանը, եւ հետո մեղմորեն սոխակի մը ախորժալուր դայլայլին կը խոնարհին մեղվանուշ, հուզիչ մրմունջներով, որոնց առաջ ունկնդիրը կը զարմանա թե ծայնական վիթխարի ջահի մը առաջ իր աչքերը կը խաղցի՞ն թե չէ Ելիսեյան դաշտի մը քաղցրածայն սոխակի մը գեղգեղումեն իր հոգին ու սիրտը, նորագույն զգացմանց ազդեցության ներքո հոգեկան հրճվանքով մը կդողդողան:

Երրորդ. չի կրցինք նշմարել հայ արթիստին վրա այն անբռնազբոսիկ շարժուծեւը զորս կը որդեգրեն կարգ մը թատրոնի արթիստներ: Շահ-Մուրատյանը բեմի այնպիսի բնական պատրաստակամություն մը ունի, որ իսկույն իր ունկնդիրներուն կը հայտնե թե ինքը անչափ լավ երգիչ մըն է որչափ դերասան մը: Անոր վրա անբնական շարժուծեւեր չէք տեսներ: Անսեթեւեթ շարժումներով, բնական դիրքով մը կըերգե իր երգը, իր ամբողջ հոգին, սիրտն ու զգացումն թրծելով իր նոթերուն մեջ: Անիկա միայն չերգեր, այլ կզգա, իր երգին հետ կապրի, իր ունկնդիրներուն հոգին ու սիրտը կը հուզե, կը հափշտակե եւ կոհակի մը նման կգլորե: Շահ-Մուրատյան բաղդատաբար մեզ եկած անծանոթ մը, բայց այսօր կմեկնի ամեն ֆրեզնոեցի հայուն սրտին ու հոգուն հետ իբրեւ անկեղծ բարեկամ, թողլով անոր հիշողության մեջ համակրելի անձնավորության մը ազնվագույն տպավորությունը մեծ երգչի մը անմոռանալի համբավը: Լիահույս ենք թե Ամերիկա ամեն հայ գաղութ արժանավորապես պիտի հյուրընկալե մեծ երգիչը, ընծեռնելով անոր ամեն միջոց իր ճյուղին հաջողության եւ գնահատման թե օտարաց եւ թե հայ հասարակության առջեւ»:

Երվանդունի, Ֆրեզնո

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

Պետական համալսարանի նոր պարբերական

Վերջին տասնամյակում հանրապետության կրթական համակարգը հայտնվել էր լուրջ դժվարությունների առջեւ, որոնց ծանր հետեւանքներից մեկն էլ բնագավառին առնչվող մի շարք պարբերականների լույսընծայման հարկադիր կասեցումն էր: Նման տխուր ճակատագիր ունեցավ նաեւ ուսումնամեթոդական եւ ուղեցուցային նշանակության «Մաթեմատիկան եւ ֆիզիկան դպրոցում» ամսագիրը:

Դեռեւս 70-ական թվականներին հանրապետության գիտական մանկավարժների մի խումբ նախաձեռնություն հանդես բերեց ստեղծելու համամիութենական «Քվանտ» ամսագրի տիպի պարբերական: Սակայն, ցավոք, գիտնականների ջանքերը հաջողությամբ չպսակվեցին՝ կենտրոնի կամոք եւ այն պատճառաբանությամբ, որ Հայաստանում առանց այդ էլ «պլանից դուրս» թողարկվում են մի քանի ամսագիր: «Մաթեմատիկան եւ ֆիզիկան դպրոցում» հանդեսի կասեցումից (1992 թ.) առ այսօր նմանատիպ այլ հանդես չի ստեղծվում: Պարզ պատճառներով անհնար էր դարձնել նաեւ դրսից ռուսալեզու պարբերականների ներմուծումը: Եվ ըստ էության հանրապետության ուսուցիչները զրկվել էին բոլոր կարգի մեթոդական օգնություններից: Այդ իրավիճակում նոր պարբերականի ստեղծումը հրատապ ու անհրաժեշտ էր: Մայր բուհի մի խումբ գիտնականներ՝ ֆիզմաթ. գիտ. դոկտոր, ակադեմիկոս Էդ. Ղազարյանի նախաձեռնությամբ, ստանալով կրթության եւ գիտության նախարարության հավանությունը, ձեռնամուխ եղան գիտահանրամատչելի եւ գիտամեթոդական բնագիտական հանդեսի հիմնադրմանը: Անխոնջ ու համառ աշխատանքը կարճ ժամանակահատվածում (2-3 ամսում) ծնունդ տվեց «Բնագետ»-ին:

Պարբերականի՝ անդրանիկ համարը [illegible] «խորհրդանշելու անկախ պետականության կերտման գործոններից մեկի՝ հայության մտավոր ներուժի ձեւավորման կարեւորությունը եւ դրանում հանդեսի յուրովսանն հանձնառությունը»: Հանդեսի հիմնադիրներից են ՀՀ գիտության եւ կրթության նախարարությունը, Երեւանի պետական համալսարանը եւ «Նորք» ՍՊԸ ֆիրման: Հիմնադիրների խորհրդի նախագահն է ԵՊՀ ռեկտոր, ակադեմիկոս Ռ. Մարտիրոսյանը, գլխավոր խմբագիրը՝ բուհի պրոռեկտոր, ակադեմիկոս Էդ. Ղազարյանը: «Բնագետ»-ն ունի երեք հիմնական բաժիններ՝ մաթեմատիկայի եւ ինֆորմատիկայի, ֆիզիկայի եւ աստղագիտության, քիմիայի եւ կենսաբանության: Անդրանիկ համարն սկսվում

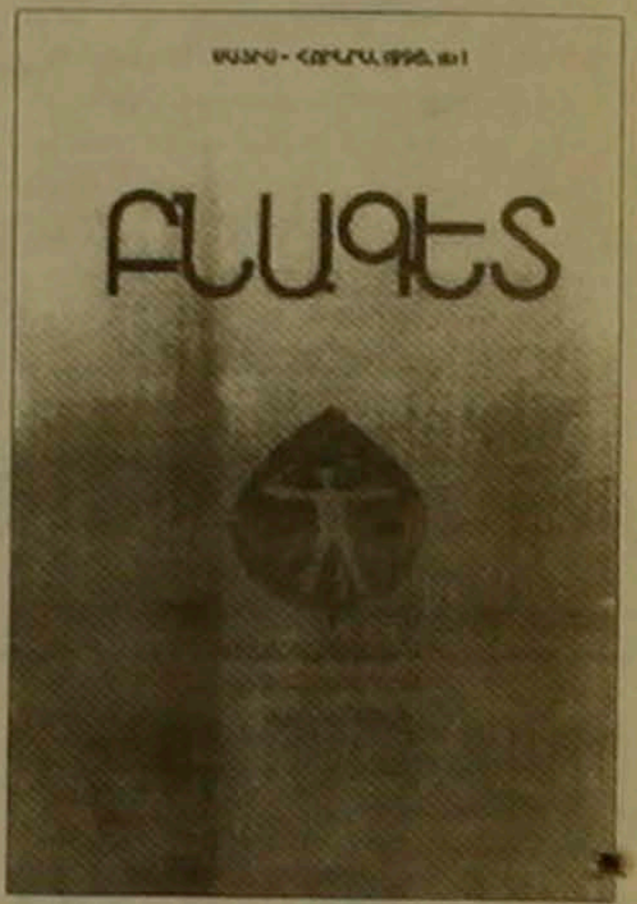

է ԵՊՀ ռեկտոր Ռ. Մարտիրոսյանի, ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարար Լ. Մկրտչյանի եւ ՀՀ ԳԱԱ նախագահ Ֆ. Սարգսյանի՝ պարբերականին հղված շնորհավորանքի եւ բարի մաղթանքի խոսքերով: Հանդեսի էջերում մեկ տասնյակից ավելի խորագրերի ներքո հրապարակվել են գիտահանրամատչելի, մեթոդական, ուսուցողական, նաեւ զվարճալի ու հետաքրքիր տեղեկություններ պարունակող բազմաթիվ նյութեր, որոնց հեղինակները ճանաչված գիտնականներ ու հմուտ մասնագետներ, մանկավարժներ են:

Հունիսի 3-ին «Բնագետ»-ի շնորհանդեսն էր Երեւանի պետական համալսարանում: Նորելուկի մուտքը ողջունելու եւ նրան բարի ընթացք մաղթելու էին հավաքվել ԵՊՀ-ի, հանրապետության այլ բուհերի, գիտության եւ կրթության նախարարության, Ազգային ակադեմիայի, դպրոցների, վարժարանների, ճեմարանների ներկայացուցիչներ, որոնք համոզմունք հայտնեցին, որ նոր պարբերականը կդառնա նաեւ կազմակերպական կենտրոն, կնպաստի երիտասարդության կրթության գործին, կաջակցի բնագիտական առարկաների եւ մաթեմատիկայի ուսուցիչների մասնագիտական եւ մեթոդական մակարդակի բարձրացմանը, իր շուրջը կհամախմբի հանրապետության բնագիտական ողջ ներուժը:

ԱՆԱՀԻՏ ԲՐՈՒՏՅԱՆ

ԵՐԱԺՇՏԱՐՎԵՍՏ

Մենք զգացինք կյանքի ռիթմի փոփոխումը

Բեմում Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի սաներն են

Դա հետաքրքիր համերգ էր: Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանի դահլիճում ելույթ էր ունենում Երեւանի կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր, դաշնակահար Անահիտ Ներսիսյանի դասարանը: Ութ ծիրքաշատ աղջիկներ մեկը մյուսի հետեւից բեմ դուրս եկան՝ իրենց նվագով Բախի, Բեթհովենի, Շուբերտի, Բրամսի, Շոպենի, Ռավելի, Պրոկոֆեւի, Շոստակովիչի, Բաբաջանյանի, Հարությունյանի պարային մեղեդիների հրաշակերտ պսակ կազմելով:

Հիանալի մտահղացում էր. պարային պլաստիկայի յուրահատուկ կողմերն առանձնացնելով վերարտադրել ժամանակի, դարաշրջանի նկարագիրը, ունկնդրին հնարավորություն տալ զգալու ոչ թե զարգացումը, այլ ռիթմիկ կանոնավորության փոփոխումը, որն ընկած է ոչ միայն երաժշտության, այլեւ մարդու կյանքի ու գործունեության հիմքում:

Որպես երաժշտության բաղադրիչ՝ պարն առնված է անմիջականորեն կյանքից, այն կյանքի պատկերն է, անցած ժամանակների կենդանի շնչառությունը: Պարը խթանում է երեւակայությունը՝ առաջացնելով դարաշրջանի վերաբերյալ անձի գիտելիքների տեղեկատվական շարան: Ունկնդրելով այդ պարեղանակները, վերհիշում էի հին վարպետների կտավները, Շոստակովիչի եւ Պրոկոֆեւի ստեղծագործությունների կապակցությամբ՝ դարասկզբի ռուս նկարիչներին, Հարությունյանի եւ Բաբաջանյանի երաժշտության առնչությամբ՝ մեր Սարյանին: Միասնական պատկերավոր բնություն, գործողության միասնական վայր...

Ես կարծում եմ, այդ համերգը հարկավոր է կրկնել, ըստ որում ոչ մեկ անգամ: Այն կրում է ճանաչողական փայլուն տեղեկատվություն:

Իսկ ովքե՞ր են դաշնակահարուհիները, որոնք հյուսեցին պարերի այդ կախարդական պսակը: Դրանք են՝ Ադա Մինասյանը, Աննա Աբրահամյանը, Սյուզաննա Հակոբյանը, Անահիտ Մարտիրոսյանը, Մարգարիտ Կանայանը, Ադելինա Ավետյանը, Սուսաննա Շալջյանը, Աննա Գրիգորյանը:

Համերգը ոգեւորությամբ վարեց արվեստագիտության թեկնածու, երաժշտագետ Զառա Տեր-Ղազարյանը:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՌՈՒԽԿՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՖՈՒՏԲՈԼ

Սուրեն Բարսեղյան. «Որպեսզի բարձրակարգ ֆուտբոլ ցուցադրենք»

Մի քանի օր առաջ ՀՀ ֆեդերացիան հանրապետության հավաքականի գլխավոր մարզիչ նշանակեց Սուրեն Բարսեղյանին։

Մեծ հետաքրքրությամբ էր սպասվում նրա անդրանիկ մամլո ասուլիսը։ Եվ այն, իրոք, արդարացրեց լրագրողների սպասելիքները։ Պրն Բարսեղյանը հանգամանալից խոսեց հայաստանյան ֆուտբոլի ներկայիս վիճակի, հավաքականը կազմավորելու իր սկզբունքների, ընդհանրապես՝ իր ֆուտբոլային դավանանքների մասին։ Նա սիրով պատասխանեց ասուլիսի մասնակիցների բազմաթիվ հարցերին։ Եվ Սուրեն Բարսեղյանի խոսքում զգացվում էր ֆուտբոլով ապրողի, ֆուտբոլի համար ցավողի եւ ուժերը սիրած գործին նվիրելու պատրաստ մարդը։

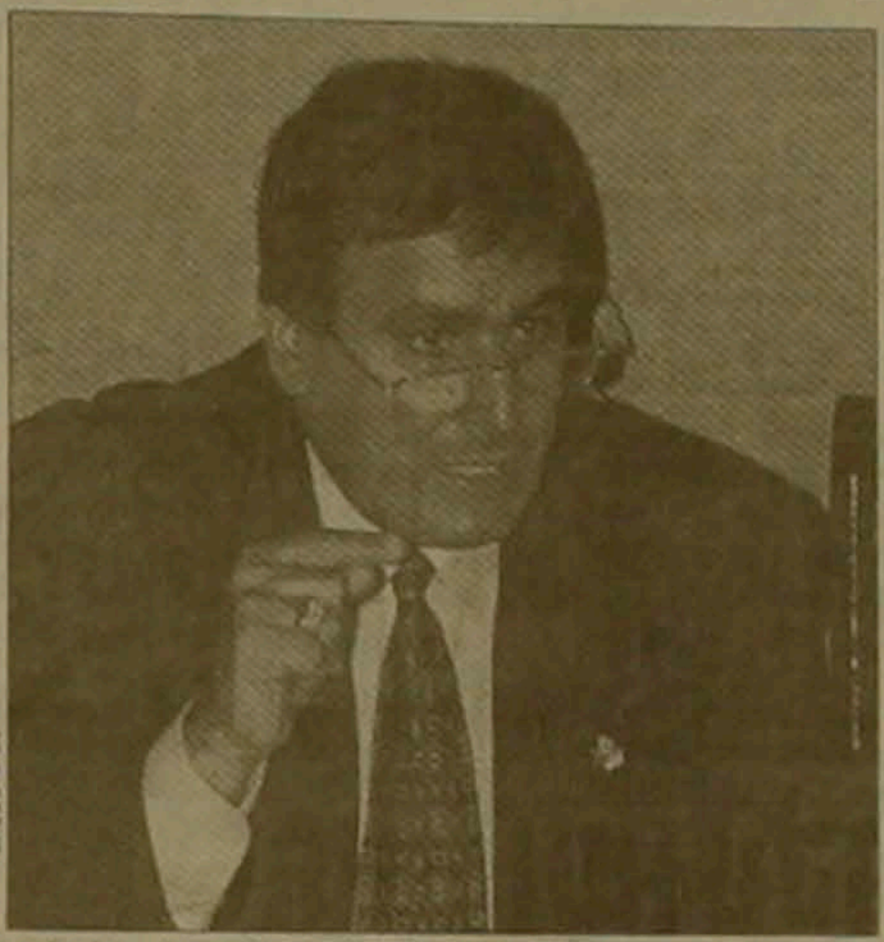

Սկզբում պրն Բարսեղյանը նշեց, որ ինքը ուրախ եւ հպարտ է հավաքականի ղեկն իրեն վստահելու համար։ Ընդհանրապես, ավելացրեց նա, ցանկացած մարզչի համար երազանք է իր երկրի հավաքական թիմը գլխավորելը։ Դա, իհարկե, նաեւ մեծ պատասխանատվություն է։

Սուրեն Բարսեղյանը շատ լավ գիտի հայաստանյան ֆուտբոլը, քանի որ երկար տարիներ պտտվում է դրանով։ Ու թեեւ վերջին տարիներին աշխատել է Լիբանանի թիմերի հետ, կարողացել է նաեւ հետեւել Հայաստանի ֆուտբոլային անցուդարձին։ Իհարկե, հավաքականը կազմելիս պետք է մոտիկից տեսնել առաջնության մասնակից թիմերի խաղերը, հավաքականի թեկնածու ֆուտբոլիստներին եւ գլխավոր թիմում ընդգրկել իրոք ուժեղագույններին։

Սուրեն Բարսեղյանի կարծիքով, Հայաստանի առաջնության մակարդակն այնքան էլ բարձր չէ։ Թիմերում պետք է վերականգնել ճիշտ ուսումնամարզական պրոցեսը։ Իսկ ֆուտբոլիստները պետք է նվիրվածություն, աշխատասիրություն, մի խոսքով պրոֆեսիոնալ վերաբերմունք ցուցաբերեն։ Հավաքականի մարզիչը նշեց, որ գործի հաջողության համար բոլորից պահանջվում է համախմբվածություն, տքնաջան աշխատանք։ Վիճակը շտկելու, միջազգային մակարդակի հասնելու համար համընդհանուր ջանքեր են անհրաժեշտ։ Պետք է մոռացվեն տարաձայնությունները, քանի որ միեւնույն գործին ենք նվիրված։

Խոսելով հավաքականի ծրագրերի մասին, գլխավոր մարզիչն ասաց, որ ինքը պայմանագրի համաձայն աշխատելու է մինչեւ Եվրոպայի առաջնության ընտրական խաղերի ավարտը։ Մեր թիմն իր խաղերը սկսելու է հոկտեմբեր ամսվա սկզբից, եւ ըստ այդմ էլ կազմված է ծրագիրը։ Նախատեսվում են մի քանի ուսումնամարզական հավաքներ։ Դրանցից առաջինը այս ամսվա վերջին կանցկացվի։ Երկրորդը հուլիսի առաջին կեսին, հավանաբար Ֆրանսիայում։ Չափազանց կարեւոր են ընկերական ստուգողական խաղերը, թեեւ երբեմն դժվար է լինում մրցակից գտնելու հարցը։ Աշնանը Անդորրայի, Իռլանդիայի եւ Ուկրաինայի թիմերի հետ ընտրական խաղերից առաջ, մեր հավաքականը կարճատեւ հավաքներ կանցկացնի։

Սուրեն Բարսեղյանը նորմալ նախապատրաստության համար չափազանց կարեւոր համարեց մարզաբազաների հարցը, մասնավորապես անհրաժեշտ գտավ Զորաղբյուրի բազան օգտագործելու անհրաժեշտությունը։

Պրն Բարսեղյանը նշեց, որ մեծ հաջողություններ առայժմ պետք չէ ակնկալել, բայց ավելացրեց, որ մեր ֆուտբոլի ներուժը մեծ է, ունենք օժտված ֆուտբոլիստներ։ Նրանցից մի քանիսը, մասնավորապես, հանդես են գալիս Ռուսաստանի առաջատար թիմերում։

Պետք է հետեւել համաշխարհային ֆուտբոլի զարգացմանը, տեղի ունեցող փոփոխություններին։ Ժամանակակից ֆուտբոլը շատ է արագացել, բոլոր տեխնիկատակտիկական հնարքները կատարվում են մեծ արագությամբ։ Ներկայացնելով իր հավատամքը Բարսեղյանն ասաց, որ ինքն արագ, ակտիվ, ներդաշնակ ֆուտբոլի կողմնակից է։

ՇԱԽՄԱՏ

Զորս առաջատար

Սարաեւոյում շարունակվում է 15-րդ կարգ ունեցող «Բոսնիա-98» միջազգային մրցաշարը, որին 10 գրոսմայստերներ են մասնակցում։

Անցկացված 5 տուրերից հետո մրցաշարային աղյուսակը գլխավորում են 4 մասնակիցներ՝ Եվգենի Բարեեւը (Ռուսաստան), Կիրիլ Գեորգիեւը (Բուլղարիա), Իվան Սոկոլովը (Բոսնիա) եւ Վիկտոր Կորչնոյը (Շվեյցարիա)։ Նրանք վաստակել են 3,5-ական միավոր։

Ցավոք, վերջին երկու հանդիպումներում անհաջողության մատնվեց երեւանցի Սմբատ Լպուտյանը։ 4-րդ տուրում նա պարտություն կրեց էմիր Դիզդարեւիչից (Բոսնիա), 5-րդում՝ Վիկտոր Կորչնոյից (Շվեյցարիա)։ 5 տուրից հետո Լպուտյանը 1,5 միավոր ունի։

Շիրով-Կրամնիկ՝ 4,5-3,5

Իսպանիայի Կասորլա քաղաքում ավարտին է մոտեցել Շախմատի համաշխարհային խորհրդի վարկածով աշխարհի չեմպիոնի կոչման հավակնորդների մրցախաղը։ Գարրի Կասպարովի հետ հանդիպելու իրավունքը վիճարկում են երկու տաղանդավոր գրոսմայստերներ՝ 25-ամյա Ալեքսեյ Շիրովը (Իսպանիա) եւ 22-ամյա Վլադիմիր Կրամնիկը (Ռուսաստան)։

Նրանց միջեւ կայացած 8-րդ պարտիան կարճատեւ պայքարից հետո (18-րդ քայլում) ավարտվեց ոչ-ոքի։ Հաշիվը դարձավ 4,5-3,5՝ հօգուտ Շիրովի։ Հիշեցնենք, որ մրցախաղում պետք է անցկացվի 10 հիմնական պարտիա։

ԹԵՆԻՍ

Անակնկալները շարունակվում են

Ֆրանսիայի բաց առաջնությունը մոտեցել է ավարտին։

Կանանց մրցաշարում արդեն որոշվել են եզրափակիչ խաղի մասնակիցները. դրանք են Մոնիկա Սելեշը (ԱՄՆ) եւ Արանտա Սանչես-Վիկարիոն (Իսպանիա)։ Սա շատերի համար անսպասելի է։ Կիսաեզրափակիչում Սելեշը բավականին հեշտությամբ՝ 6-3, 6-2 հաշվով պարտության մատնեց առաջնության գլխավոր ֆավորիտ, աշխարհի թիվ 1 ռակետ Մարտինա Հինգիսին (Շվեյցարիա)։ Հետաքրքիր է, որ մինչ այդ Սելեշը եւ Հինգիսը հանդիպել էին 5 անգամ, եւ բոլորում էլ հաղթել էր շվեյցարուհին։ Մյուս կիսաեզրափակիչ խաղն ավելի համառ պայքարում անցավ։ Սանչեսը կարողացավ հաղթել օլիմպիական չեմպիոնուհի Լինդսեյ Դեւենպորտին (ԱՄՆ)՝ 6-3, 7-6։

Տղամարդկանց մրցաշարում կիսաեզրափակիչ հանդիպումները դեռ պետք է անցկացվեն։ Դրանցից մեկում կհանդիպեն իսպանացիներ Կառլոս Մոյան եւ Ֆելիքս Մանտիլյան, մյուսում՝ նրանց հայրենակից Ալեքս Կարետխան եւ ֆրանսիացի Սեդրիկ Պյոլինը։ Ինչպես տեսնում ենք, կիսաեզրափակչի 4 մասնակիցներից 3-ը մի երկիր՝ Իսպանիան են ներկայացնում։

Լինդսեյ Դեւենպորտ

ՍԵՂԱՆԻ ԹԵՆԻՍ

Ֆեդերացիայի դասակարգման ցուցակը

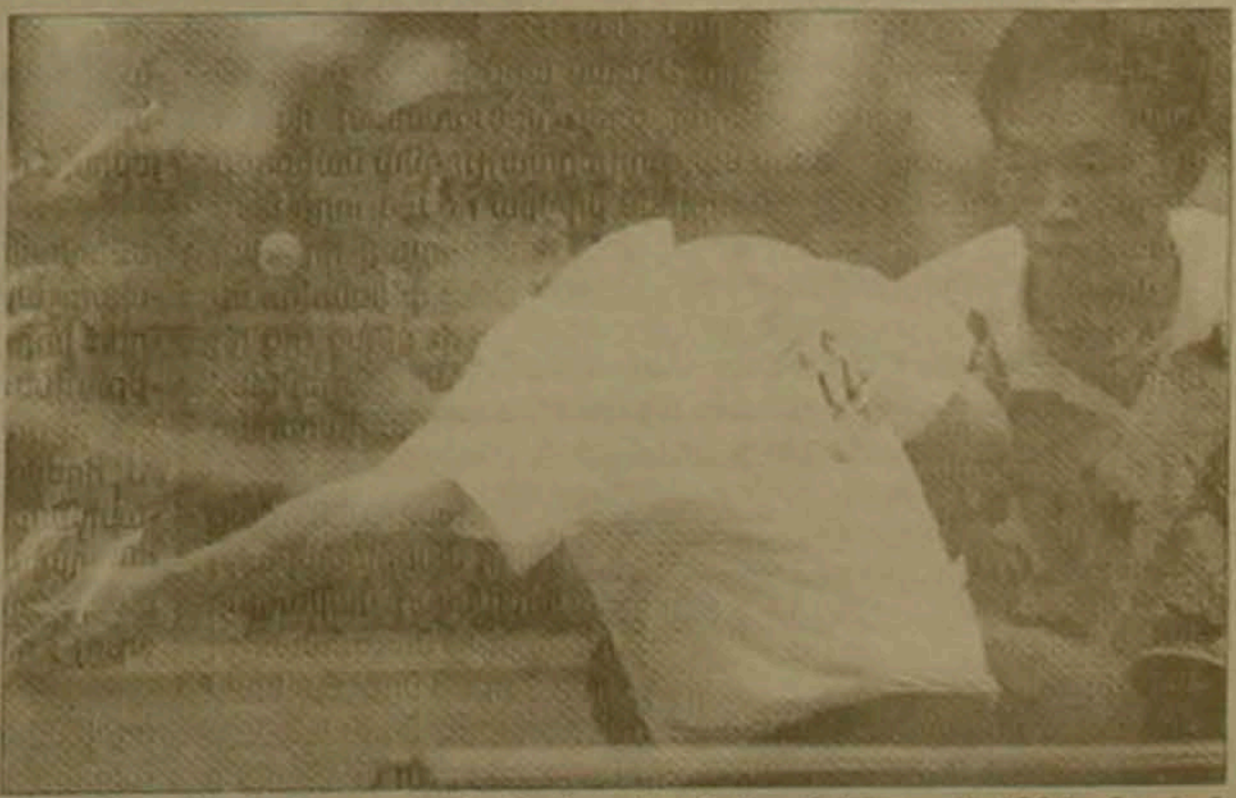

Սեղանի թենիսի միջազգային ֆեդերացիան հրապարակել է ուժեղագույնների դասակարգման ցուցակը։ Ներկայացնում ենք տղամարդկանց եւ կանանց առաջին տասնյակները։

Տղամարդիկ

1. Վլադիմիր Սամսոնով (Բելառուս)՝ 1957 միավոր, 2. Զորան Պրիմորաց (Խորվաթիա)՝ 1873, 3. Ժան-Ուվե Վալդներ (Շվեդիա)՝ 1794, 4. Կոն Լինհու (Չինաստան)՝ 1736, 5. Լյու Գուլյան (Չինաստան)՝ 1699, 6. Վան Թաո (Չինաստան)՝ 1687, 7. Ժան-Միշել Սեւ (Բելգիա)՝ 1660, 8. Ժան-Ֆիլիպ Գասյեն (Ֆրանսիա)՝ 1645, 9. Կալինիկոս Կրեանգա (Հունաստան)՝ 1639, 10. Յորգ Ռոսկոպֆ (Գերմանիա)՝ 1626 միավոր։

Կանայք

1. Դեն Յապին (Չինաստան)՝ 2017, 2. Լի Ցզյու (Չինաստան)՝ 1862, 3. Վան Նան (Չինաստան)՝ 1771, 4. Նի Սյա Լյան (Լյուքսեմբուրգ)՝ 1694, 5. Վան Չեն (Չինաստան)՝ 1687, 6. Չեն Ցզին (Տայվան)՝ 1683, 7. Ցզին Տյան-Ցորներ (Գերմանիա)՝ 1646, 8. Յան Ին (Չինաստան)՝ 1642, 9. Շիրե Կոյամա (Ճապոնիա)՝ 1637, 10. Գեն Լիջզուն (Կանադա)՝ 1630 միավոր։

Տրիեր քաղաքում անցկացված Գերմանիայի բաց առաջնությանը մասնակցեցին աշխարհի ուժեղագույն շատ թենիսիստներ։

Տղամարդկանց չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Մա Վենգեն (Չինաստան), որը եզրափակիչում 3-1 հաշվով պարտության մատնեց բելառուս Վլադիմիր Սամսոնովին։ Կանանց մրցապայքարում հաղթող դարձավ Տամարա Բարոշը (Խորվաթիա)։ Վճռական խաղը նա 3-0 հաշվով շահեց էլկե Շալից (Գերմանիա)։

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

Վերջին փորձամրցումները

Աշխարհի առաջնության բացմանը մնացել է չորս օր

Ֆուտբոլային մեծ տոնին՝ աշխարհի 16-րդ առաջնության բացմանը ընդամենը չորս օր է մնացել։ Մրցաշարի մասնակից հավաքական թիմերի համար նախապատրաստական կարեւոր փուլ է, նրանք վերջին փորձամրցումներն են անցկացնում։

Ռումինիայի հավաքականը, որը ֆինանսական միջոցների բացակայության պատճառով չկարողացավ նախատեսված հավաքն անցկացնել Շվեյցարիայում եւ պատրաստվում է հայրենիքում, հանդիպեց Պարագվայի հավաքականի հետ եւ հաղթեց 3-2 հաշվով։

Թիմի ֆուտբոլիստները բավականին լավատեսորեն են տրամադրված Ֆրանսիա-98-ից առաջ։ «Մենք կարող ենք մինչեւ կիսաեզրափակիչ հասնել, եթե հաջող անցկացնենք առաջին խաղը», ասում է պաշտպան Գեորգե Պոպեսկուն։ Առաջին խաղը շատ է կարեւորում նաեւ թիմի ավագ Գեորգի Հաջին։ Իսկ իրենց հնարավորությունները գնահատելիս նա ավելի առաջ է գնում։ Հաջիի կարծիքով, Ռումինիան կարող է նույնիսկ աշխարհի չեմպիոն դառնալ։ Թիմը համալրված է ուժեղ ֆուտբոլիստներով։ Հավաքականի ավագը հատկապես առանձնացնում է իսպանական «Վալենսիա» թիմում հանդես եկող Ադրիան Իլիեին։ Այս հարձակվողը մրցակիցներին շատ տհաճություններ կպատճառի, ասում է Հաջին։

Ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիայի նախագահ Ժոաո Ավելանժը եւ աշխարհի առաջնության կազմկոմիտեի համանախագահ Միշել Պլատինին

Եթե Իսպանիայի հավաքականը աշխարհի չեմպիոն դառնա, նրա յուրաքանչյուր խաղացող 280 հազար դոլար կստանա։ Իսկ թիմի մարզիչ Խավիեր Կլեմենտեի պարգեւը երկու անգամ ավելի կլինի։

Աշխարհի առաջնության ֆավորիտների թվում մեկնաբանները չեն նշում իսպանացիներին։ Սակայն պետք է կարծել, որ բավականին ուժեղ ֆուտբոլիստներով համալրված թիմը կարող է անակնկալներ մատուցել։ Որ լավագույն մարզավիճակում են գտնվում, Իսպանիայի հավաքականի ֆուտբոլիստներն ապացուցեցին։ Նրանք բավականին համոզիչ 4-1 հաշվով պարտության մատնեցին այնպիսի «պինդ» թիմի, ինչպիսին Հյուսիսային Իռլանդիան է։ Մրցակցի դարպասը 2-ական գոլ խփեցին Ֆեռնանդո Մորիենտեսը եւ Խուան Անտոնիո Պիցցին։

Եվ վերջապես, Իտալիայի հավաքականի խաղի մասին։ Աշխարհի առաջնության ֆավորիտներից մեկը, շատերի համար անսպասելիորեն, պարտություն կրեց Շվեդիայի թիմից, որը Ֆրանսիա-98-ի ուղեգիր չի նվաճել։ Միակ գոլը խաղի 90-րդ րոպեին խփեց սկանդինավցիների հարձակվող Քեննետ Անդերսոնը (հետաքրքիր է նշել, որ նա հանդես է գալիս իտալական «Բոլոնյա» ակումբի կազմում)։

Ավելացնենք, որ իր թիմի խաղից դժգոհ չէր իտալացիների մարզիչ Չեզարե Մալդինին։

Աշխարհի առաջնության մասնակից հավաքականների հնարավորությունները գնահատում են նաեւ Լոնդոնի բուքմեյքերական գրասենյակները։

Ինչպես եւ պետք է սպասել, ավելի բարձր են գնահատվում աշխարհի չեմպիոն Բրազիլիայի թիմի հնարավորությունները 4-11 հարաբերությամբ։ Այնուհետեւ գալիս են Ֆրանսիայի (1-6), Իտալիայի (1-7) եւ Անգլիայի (1-8) հավաքականները։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ՅԱԼԹԱ

Սեւծովյան համագործակցությունը դեռեւս ապագայի հարց է

Սկիզբը էջ 1

Մասնավորապես Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի կարծիքը հետեւյալն է. «ՍԾՏՀ-ն ԱՊՀ-ի այլընտրանքային ձեւ չէ. սա ինքնուրույն մի կառույց է, որում ԱՊՀ-ից ներկայացված է միայն վեց երկիր: ԱՊՀ-ի եւ ՍԾՏՀ-ի ծրագրերը տարբեր են: Եվ ես միայն ողջունում եմ Ադրբեջանի ներկայությունը երկու տեղում: Կաշխատենք եւ այնտեղ, եւ այստեղ: Ես ողջունում եմ նաեւ մեր ներկայությունը ՎՈՒԱՄ-ում եւ կարծում եմ, որ հիշյալ կառույցներում նավթային գործոնը գերակայողներից է: ՍԾՏՀ-ն կնպաստի, որ մենք էլ ավելի շատ նավթ արդյունահանենք եւ կառաջարկի վառելիքի արտահանման տարբերակներ: Այս առումով մենք շատ լավ հարաբերություններ ունենք Վրաստանի եւ Ուկրաինայի հետ»: Լեոնիդ Կուչման այն կարծիքին է, որ Յալթայի խարտիան եւ ՍԾՏՀ-ին միջազգային տարածաշրջանային տնտեսական կազմակերպության կարգավիճակ տալը պատմական իրադարձություն է: Կառույցը բաց է նաեւ այլ երկրների համար եւ ունի մեծ հեռանկարներ: ՌԴ վարչապետ Կիրիենկոն, ողջունելով ստորագրված փաստաթուղթը, քիչ ավելի զուսպ էր իր խոսքերում:

ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը իր պաշտոնական խոսքում նշեց. «Շատ բան է արվել ՍԾՏՀ-ի գոյության 6 տարիների ընթացքում: Սակայն մի շարք ոլորտներում առկա են որոշակի խնդիրներ: Իմ կարծիքով, սա հետեւանք է այն բանի, որ համագործակցության անդամ շատ երկրներ դեռ գտնվում են բարեփոխումների առումով անցումային փուլում, ձգտելով ընտրել սեփական զարգացման մոդելը եւ երկրի տեղը առկա գործընթացում: Այս կապակցությամբ կցանկանամ եւս մեկ անգամ հաստատել, որ Հայաստանում շուկայական հարաբերությունների գործընթացը անշրջելի է:

Այսօր բացվում է նոր էջ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման գործում, որի բոլոր ոլորտները ամուր շաղկապված են: Յուրաքանչյուր փորձ ուղղված հատկապես մեկ ոլորտին վերաբերող լուծում գտնելուն, կարող է կասկածի տակ առնել ինչպես ողջ գործընթացի ամբողջականությունը, այնպես էլ Լեռնային Ղարաբաղի մասնակցության հարցը՝ ներառելով այնպիսի ծայրագույն խնդիր, ինչպիսին է կարգավիճակը: Եվ հենց այդ պատճառով է, որ մենք կողմնակից ենք հարցի լուծման փաթեթային սկզբունքին, առանց որեւէ նախապայմանի»:

Նշենք, որ խարտիայի ստորագրության արարողությունը, որը նախատեսված էր ընդմիջումից հետո, հետաձգվեց շուրջ 20 րոպեով: Հավաքված նախագահներն սպասում էին մնացած երկու մասնակիցներին՝ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին եւ Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելին: Որոշ չափով անհասկանալի ծափահարություններով, պատվիրակությունների ինը ղեկավարները դիմավորեցին դահլիճում կողք-կողքի հայտնված եւ միմյանց հետ զրուցող երկու նախագահներին: Հանդիպումը նրանց միջեւ նախապատրաստված էր դե ֆակտո, ժամանակի տրամաբանությամբ, դե յուրե՝ Լեոնիդ Կուչմայի առաջարկով:

Ռոբերտ Քոչարյանը այսպես գնահատեց հանդիպումը. «Լեոնիդ Կուչման ասաց, որ կա նման հանդիպման ցանկություն, եւ նման ցանկություն կա նաեւ Թուրքիայի կողմից: Նա հարցրեց իմ կարծիքը, ես պատասխանեցի, որ որեւէ խնդիր չունեմ եւ ընդհակառակը, համարում եմ, որ նման հանդիպումը կլինի օգտակար: Հանդիպումը, իմ կարծիքով, հետաքրքիր էր. թեման հայ-թուրքական հարաբերություններն էին, եւ ես փորձում էի իմ մոտեցումը բացատրել, որ մեր հարաբերությունները չպետք է պայմանավորված լինեն ինչ-ինչ այլ հարցերով, կամ այլ երկրների հետ խնդիրներով: Խոսքը Ադրբեջանի մասին է, եւ եթե նման մոտեցում ցուցաբերենք, ապա մենք եւս կարող ենք մեր եւ Թուրքիայի հարաբերությունները կապել, օրինակ, Կիպրոսի խնդրի կամ մի շարք այլ խնդիրների հետ, որոնք կան Թուրքիայում: Կարծում եմ, որ այսօրվա Հայաստանի դիրքորոշումը հաջողվեց տարբեր անկյունների տակ պարզաբանել:

Խոսվեց սահմանի մասին, մեր անցյալի մասին (եղեռնի - Ա. Գ.), իմ առաջարկությունը հետեւյալն է, որ մենք Թուրքիայի հետ պետք է ուղղակի նշենք ինչ պրոբլեմներ մենք ունենք ընդհանրապես. դա մեկ խնդիր է, թե երկու, թե հինգ... փորձենք նստել իրար հետ եւ պարզել այդ խնդիրների կարգավորման ճանապարհները:

Դեռ մենք չունենք կոնկրետ պայմանավորվածություն (խոսքը հանդիպման մասին է - Ա. Գ.), բայց ես նաեւ չեմ կասկածում, որ այս խոսակցությունը կունենա իր շարունակությունը»:

Օգտվելով առիթից, մենք չէինք կարող նաեւ չհարցնել Ռոբերտ Քոչարյանի կարծիքը ԼՂՀ-ում արձանագրված կացության վերաբերյալ. «Ես կարծում եմ, որ այս մեկշաբաթվա ընթացքում ամեն ինչ կկարգավորվի: Այո, կար մի փոքր պրոբլեմ, որը միգուցե (որի լուծումը) մի քիչ ուշանալու պատճառով այսպիսի ինչեղություն ստացավ: Երեւի եթե մեկ-երկու շաբաթ առաջ այդ խնդրի լուծումը տրվեր, միգուցե այսպիսի ինչեղություն չէր ունենա: Բայց հարցը կարգավորվելու է. նոր կառավարության կազմ կլինի հավանաբար, եւ ես կարծում եմ, կարեւոր է նաեւ, որ լինեն կառուցվածքային փոփոխություններ, որոնք իրոք հասունացել են Ղարաբաղում»:

Անդրադառնալով ՍԾՏՀ-ին, հարցի այն ենթատեքստով, որ ծրագրի հեղինակը Թուրքիան է, Ռոբերտ Քոչարյանը նշեց, որ բոլոր դեպքերում, Հայաստանը պետք է ներկա լինի այդ համագործակցությունում, քանզի հակառակ դեպքում կարող է դուրս մղվել առկա տարածաշրջանային գործընթացներից եւ հայտնվել քաղաքական մեկուսացվածության մեջ: «Վերջ ի վերջո նույն ՌԴ-ն էլ է ՍԾՏՀ-ի անդամ»:

Վերջում ավելացնենք, որ երեկ Հայաստանում Մեծ Բրիտանիայի դեսպանությունից ստացված հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ եվրամիությունը ողջունել է ՍԾՏՀ-ի խարտիայի ընդունումը Յալթայում եւ հույս հայտնել, որ կազմակերպությունը կծառայի տարածաշրջանի կայունության, անվտանգության եւ բարգավաճմանը, որի համար եվրամիությունը կհայթայթի գործնական օգնություն՝ ըստ իր համապատասխան ծրագրերի:

ԵՐԵՎԱՆԻ «ՀՐԱՉՅԱ ԱՃԱՌՅԱՆ» ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է 1998-99 ՈՒՍՏԱՐՎԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏՆԵՐՈՒՄ

- Միջազգային հարաբերությունների եւ թարգմանչության
- Միջազգային տնտեսական հարաբերությունների
- Միջազգային իրավունքի
- Միջազգային ժուռնալիստիկայի եւ թարգմանչության
- Պարսից լեզվի եւ գրականության ու թարգմանչության
- Ռոմանագերմանական լեզուների
- Արեւելագիտական
- Իրավաբանական
- Տնտեսագիտական
- Բանասիրական
- Պատմության եւ աշխարհագրության
- Մանկավարժության եւ տարրական ուսուցման
- Հոգեբանության եւ նախադպրոցական մանկավարժության
- Քիմիայի եւ կենսաբանության
- Մաթեմատիկայի
- Դեֆեկտոլոգիայի:

Համալսարանի ընդունելությունը կանցկացվի մրցութային կարգով: Ուսանողներն անհրաժեշտության դեպքում ուսուցումը կարող են համատեղել աշխատանքի հետ, նրանց ուսուցումը կկազմակերպվի անհատական գրաֆիկով:

Ծնողազուրկ եւ զոհված ազատամարտիկների երեխաները ազատվում են ուսման վարձից, գերազանցիկներն ստանում են կրթաթոշակ:

Իրավաբանական, տնտեսագիտական, բանասիրական, պատմության եւ աշխարհագրության, մանկավարժության եւ տարրական կրթության մեթոդիկաների, նախադպրոցական մանկավարժության եւ հոգեբանության, դեֆեկտոլոգիայի, մաթեմատիկայի, քիմիայի եւ կենսաբանության ֆակուլտետներում ուսուցումը կազմակերպվում է նաեւ հեռակա հիմունքներով:

Համալսարանի կնքած պայմանագրերի հիման վրա գերազանցիկ ուսանողներն ու նպաստակային ասպիրանտներն ուղարկվում են սովորելու եւ պրակտիկան անցկացնելու Փարիզի, Լիոնի, Մարսելի, Աթենքի, Թեսալոնիկի, Միլանի, Թեհրանի, Մադրիդի, Բարսելոնի, Կաստիլլա-Լա Մանչայի, Կիպրոսի եւ Վառնայի համալսարաններում:

Բոլոր ուսանողներն անցնում են համակարգչային ուսուցում եւ ստանում ավարտական վկայական:

Համալսարանում դասավանդում են 18 ակադեմիկոսներ, 72 դոկտոր-պրոֆեսորներ, 96 գիտությունների թեկնածու-դոցենտներ:

Նոր ուսումնական շենքում սովորողների համար ստեղծված են բոլոր բարձրակարգ պայմանները:

Փաստաթղթերն ընդունվում են հունիսի 1-ից հուլիսի 20-ը, քննությունները կանցկացվեն հուլիսի 21-30-ը:

Համալսարանի հասցեն՝ Մոսկովյան 3 (նախկին քաղաքային պիոներպալատ, ՀՀ գիտնականների տան հարեւանությամբ):

Հեռախոսներ՝ 52 58 69, 52 53 22, 52 67 11:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է ԿԱՈՒՍՏԻԿ ՍՈԴԱ (NaOH)

Հեռ.՝ (821) 401342, (8246) 22616

ՄԻԴԼԵՆԴ ԱՐՄԵՆԻԱ ԲԱՆԿԸ

Ներմուծում է պլաստիկ քարտի նոր տեսակ՝

Դեբիտային քարտ GlobalAccess,

որը թույլ է տալիս.

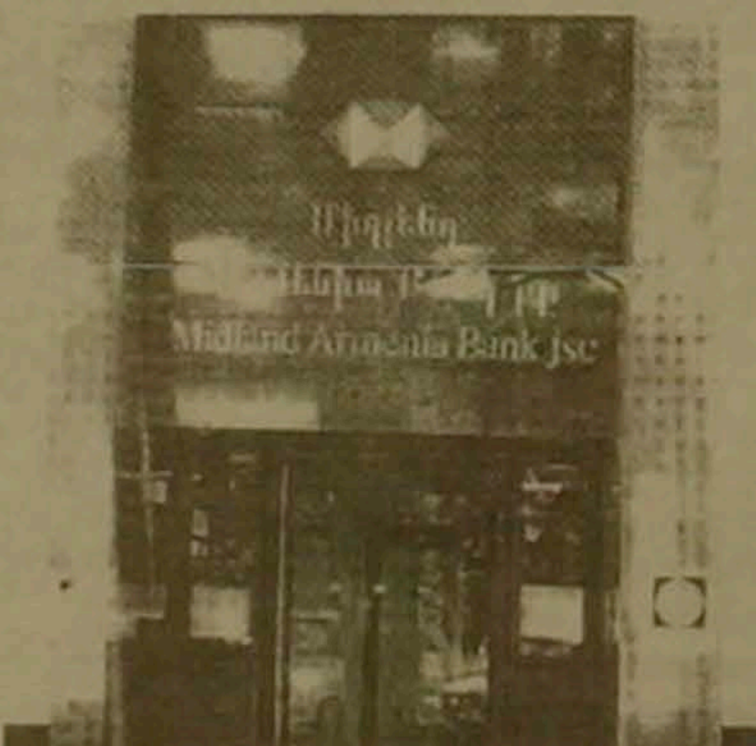

- Ձեր հաշիվներից կանխիկ փող հանել, ինչպես դրամի, այնպես էլ դոլարի տեսքով
- ստուգել Ձեր հաշվեկշիռը
- Միդլենդ Արմենիա Բանկի մի հաշվից մյուսին գումարներ փոխանցել
- ներդնել ավանդներ

Մեկ այդպիսի դեբիտային քարտի շնորհիվ Ձեր հաշիվներում եղած գումարը Ձեզ համար մատչելի կլինի օրական 24 ժամ, տարեկան 365 օր, աշխարհի 100 երկրներում գտնվող ավելի քան 350 000 կետերում

Եթե Ձեզ պետք է հենց այդպիսի հատկություններով քարտ, ապա Ձեզ պետք է **Global Access**, որը տրամադրում է Միդլենդ Արմենիա Բանկը, բանկ, որին կարելի է վստահել:

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ եւ **ՕՊԵՐԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆԻ** մերձակայքում տեղադրված Ավտոմատ Գանձման Մեքենաները (ԱԳՄ) հնարավորություն են տալիս **ՇՈՒՐՋՕՐՅԱ** օգտվել ֆինանսական ծառայություններից:

Քարտ ստանալու համար դիմեք Հանրապետության հրապարակում գտնվող մեր բաժանմունք:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարեք 58-70-95, 58-70-88

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունեաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատուէր 837. Տպաքանակը 3500. Ստորագրուած է տպագրութեան 5. 05. 1998. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@